Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 135 (4830). 16 июнь 1982 й. Чоршанба

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

● Исроилнинг Ливандаги агрессияси давом этаётганлиги муносабати билан Совет ҳукуматининг баёноти эълон қилинган.

● Учишни бошқариш маркази хабар беради: Анатолий Березовой билан Валентин Лебедов «Салют-7» —«Союз Т-5» орбитал комплекси ичида бир ойдан кўпроқ вақтдан буён ишламоқдалар.

Кеча экипаж станция айрим системаларини контроль қилганидан кейин белгиланган учиш программасини бажаришни давом эттирди.

Телеметрик ахборот маълумотларига кўра «Салют-7» —«Союз Т-5» орбитал илмий-тадқиқот комплексининг учиши нормал давом этмоқда.

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VI пленуми бўлиб ўтди. Пленум КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг якунлари ҳамда республика партия ташкилотининг ўртоқ Л. И. Брежневнинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладидан келиб чиқадиган вазифалари ҳақидаги масалани муҳокама қилди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1982 йил 15 июнда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг VI пленуми бўлди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов «КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг якунлари ҳамда республика партия ташкилотининг ўртоқ Л. И. Брежневнинг «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида»ги докладидан келиб чиқадиган вазифалари ҳақида» доклад қилди.

Докладни муҳокама этишда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Қамолов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. Умаров, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари А. Каримов, Навоий область партия комитетининг биринчи секретари В. П. Есин, Ўзбекистон ССР Мева-сабзавот хўжалиги министри О. Алимов, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғойибов, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министри А. А. Уркинбоев, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Хайдуров, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари А. Қ. Каримов, Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари Т. Боймиров, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ашуралиев, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. Қамолов, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Х. Умаров, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министри И. Х. Жўрабеков, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори М. М. Мирзаев ўртоқлар иштирок этдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министри ўртоқ Н. Ф. Васильев нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов пленумда якунловчи нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари В. В. Дорофеев, И. Е. Пономарев ўртоқлар иштирок этдилар.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тугатди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1982 ЙИЛ МАЙ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ «СССРнинг 1990 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ ВА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ДОКЛАДИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ВАЗИФАЛАРИ ҲАҚИДА

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар!

Коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишда совет кишиларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан, саноатни эса хом ашё билан таъминловчи қишлоқ хўжалиги ғоят муҳим роль ўйнайди. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми буни янги куч билан таъкидлади. Пленум қарорлари мамлакат экономикасини ривожлантиришда, халқ фаровонлигини оширишда сифат жиҳатидан янги босқич бошланганидан дарак беради.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида» доклад қилди.

Леонид Ильич экономиканинг аграр секторида 1965 йил март Пленумидан кейинги давр мобайнида қилинган иш натижаларини принципиал, ленинча таҳлил этди, қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришнинг жозибадор истиқболларини кўрсатди, Озиқ-овқат программасини илмий асослаб берди, уни амалга ошириш йўллари ва воситаларини аниқ кўрсатиб ўтди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ижодкорлик ва комил ишонч, халқ бахт-саодати тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик руҳи билан суғорилган доклади коммунистик қурилиш назарияси ва практикасига қўшилган катта ҳиссадир.

Май Пленумининг қарорлари — КПСС XXVI съездининг мамлакат бутун халқ хўжалиги самарадорлигини, совет кишиларининг моддий фаровонлигини оширишга қаратилган йўлининг мантиқий давомидир.

Пленум қарорларида бутун партиянинг иродаси, бутун совет халқининг орзу-умидлари ифодаланган. Шу сабабли бу қарорларни, ўртоқ Л. И. Брежневнинг чуқур, далил-исботли ёрқин докладини мамлакатимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари якдиллик билан маъқуллаб кутиб олдилар.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ташаббуси билан ишлаб чиқилган катта кўламдаги Озиқ-овқат программаси — энг мураккаб ва муҳим халқ хўжалик проблемаларидан бирини комплекс ҳал этиш намунасидир. Бу программани ишлаб чиқиш чоғида мутахассисларнинг, олимларнинг, партия, совет ходимларининг таклифлари эътиборга олинди.

Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам ўртоқ Л. И. Брежнев ўртага қўйган вазифаларни, Озиқ-овқат программасини ўзларининг жонажон ишлари, деб ҳисобламоқдалар ва КПСС Марказий Комитети май Пленумининг қарорларини турмушга муваффақиятли равишда татбиқ этишга тайёр эканликларини билдирмоқдалар.

Озиқ-овқат программасидан кузатилган мақсад мамлакат аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан имкони борича қисқа муддатларда пухта равишда таъминлашдан иборат.

Бу — биринчи даражали иқтисодий вазифагина бўлиб қолмасдан, шу билан бирга актуал социал-сиёсий вазифа ҳамдир.

Озиқ-овқат программаси, — деб уқтирди ўртоқ Л. И. Брежнев ўз докладида, — қишлоқ хўжалигини ва у билан алоқадор тармоқларни юксалтиришда туб бурилишгина эмас, бу программа ўзининг характери, миқёси кенглиги жиҳатидан бутун халқ хўжалигининг, жамиятимиз социал турмуши кўпгина асосий соҳалари тараққиётини таъминлаши лозим.

Программа қишлоқ хўжалигининг ўз ишини ҳам, шунингдек унга хизмат қилувчи саноат тармоқларининг, транспорт ва савдонинг ҳам ишини бир-бири билан боғлаши, бирлаштириши, уларнинг бутун фаолиятини битта пировард мақсадга — юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ва уни истеъмолчига етказиб беришга бўйсундириши керак.

Озиқ-овқат программаси мамлакатимизда барпо этилган ва КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин айниқса интенсив ривожлантирилган мустаҳкам негизга таянади. Шу йиллар мобайнида қишлоқ хўжалигининг моддий-техникавий базаси сифат жиҳатидан янгиланди, мутахассисларнинг юқори малакали кадрлари ўсиб етишди, қишлоқда кўпгина социал масалалар муваффақиятли ҳал этилди.

Бутун мамлакатда бўлгани каби, кейинги уч беш йиллик мобайнида Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида ҳам туб ўзгаришлар содир бўлди. Колхоз ва совхозларнинг техника билан таъминланиш даражаси ошди, уларнинг ишлаб чиқариш потенциали мустаҳкамланди. Ўнинчи беш йилликнинг бир ўзида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида йилига ўрта ҳисобда икки миллиард 180 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирилди, 1981 йилда ўзлаштирилган капитал маблағ 2,4 миллиард сўмликка етди ёки 1965 йилга нисбатан уч баравар кўпайди. Шу вақт ичида меҳнатнинг машина-механизмлар билан таъминланиши қарийб икки баравар ошди.

(Давоми 2-бетда).

БМТ Бош Ассамблеясининг иккинчи махсус сессиясига

Мен Совет Иттифоқи номидан, 269 миллионли совет халқи номидан қуролсизланиш масалаларига бағишланган ўзининг иккинчи махсус сессиясига йиғилган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясига мурожаат қилмоқдаман.

Сессия олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Унинг кун тартибида биринчи даражали аҳамиятга молик бир қанча масалалар бор.

Лекин ҳозир планетамизнинг барча томонларидаги кишиларни тўлқинлантираётган, жаҳондаги кўпгина мамлакатларнинг давлат ва жамоат арбоблари фикри-зикрини банд этган энг муҳим, етилган масалани ажратадиган бўлсак бу — қуролларнинг тобора кўпроқ вайронгарчилик келтирадиган турлари чексиз кўпайтирилаётганлигини тўхтатиб қолиш, халқаро муносабатларни яхшилаш сари бурилишга эришиш, ядро ҳалокатига йўл қўймаслик тўғрисидаги ғамхўрликдир.

Совет Иттифоқи сиёсатида тинчлик тўғрисидаги ғамхўрлик энг биринчи ўринда туради. Биз аминмизки, давлатлар ёки давлат группалари ўртасидаги ҳеч қандай зиддиятлар, ижтимоий тузумдаги, турмуш тарзи ёки идеологиядаги ҳеч қандай тафовутлар, айни шу пайтнинг ўзидаги ҳеч қандай манфаатлар тинчликни сақлаб қолишдан, ядро урушининг олдини олишдан иборат таг-заминли, барча халқлар учун муштарак заруратни тўсиб қўя олмайди.

Бугунги кунда барча давлатлардан ана шу олижаноб мақсад йўлида ҳар қачонгидан кўра кўпроқ собитқадам, вазмин ҳаракатлар қилиш талаб этилади.

Совет давлати ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишни бажо келтириш иштиёқига амал қилиб, халқларни ядровий қирғин хавфидан халос этиш ва пировард натижада ана шундай хавф-хатар эҳтимолининг ўзини инсоният ҳаётидан чиқариб ташлаш мақсадида шуни тантанали суратда айтадики:

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўз зиммасига ядро қуролини биринчи бўлиб қўлланмаслик мажбуриятини қабул қилади.

Бу мажбурият дарҳол, у БМТ Бош Ассамблеяси минбаридан эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киради.

НАТО гуруҳига кирувчи ядровий давлатлар, шу жумладан АҚШ ўзларининг ҳарбий доктринаси ядро қуролини биринчи бўлиб қўлланиш эҳтимолини соқит қилиш бир ёқда турсин, балки амалда ана шу хатарли асосда қурилаётганлигини яширмаётган бир шароитда нима учун Совет Иттифоқи шундай қадам қўймоқда?

Совет Иттифоқи бундай қарорни қабул қилар экан, ядро уруши бошлангудек бўлса у инсоният цивилизацияси емирилишини эҳтимолки ер юзида ҳаётнинг ўзи йўқ бўлиб кетишини билдириши мумкин бўлган ҳозирги халқаро вазиятнинг жуда муҳим ва белгиловчи фактига асосланади.

Демак, ядро қуроли ҳеч қачон ишга солинмаслиги учун бутун куч-ғайратларни сарфлаш — тинчлик тақдири учун ўз масъулиятини англайдиган давлат раҳбарларининг олий бурчидир.

Совет Иттифоқининг қароридан кейин бошқа ядровий давлатлар томонидан ҳам шундай жавоб қадамлари қўйилишини жаҳон халқлари кутишга ҳақлидирлар. Бошқа ядровий давлатлар ядро қуролини биринчи бўлиб қўлланмаслик тўғрисида ана шундай равшан ва аниқ мажбуриятни ўз зиммасига олганлари тақдирда бу амалда умуман ядро қуроли қўлланилишини тақиқлаш билан баравар бўлур эди, дунёдаги мамлакатларнинг ғоят катта кўпчилиги худди мана шуни талаб қилмоқда.

Ўз-ўзидан равшанки, Совет Иттифоқи ўз сиёсатини бундан буён ҳам бошқа ядровий давлатлар ўзини қандай тутишини, улар ақл-идрок овозига қулоқ солиб, биздан яхши ўрнак оладиларми ёки дунёни қиямаликдан пастга қараб етаклайдиларми — мана шуларни ҳисобга олган ҳолда қураверади.

Совет Иттифоқининг ташаббуси давлатлар ўртасидаги муносабатларда ишонч даражасини ошириш мақсадини ҳам кўзлайди. Бу эса кучларнинг таркиб топган мувозанатини бузишга, Совет Иттифоқи ва унинг иттифоқчилари устидан ҳарбий устунликка эришишга, кескинликни юмшатиш сиёсати берадиган ижобий натижаларини барбод этишга уринаётган кимсаларнинг хатти-ҳаракатлари ишончни жуда путурдан кетказиб қўйган ҳозирги халқаро вазиятда айниқса муҳимдир.

Атом бомбасига бўлган аввалги замонлардан мерос қолган ҳарбий-сиёсий сарқитлар ўз умрини яшаб бўлган. Бугунги куннинг реалликлари уруш ва тинчлик масалаларига принципиал ўзгача ёндошувни талаб этади. Ҳозир Совет Иттифоқида ўтказилаётган тадбир қурол-яроғларни, айниқса, ядро қуролларини чеклаш ва қисқартириш билан боғлиқ проблемаларни бутун комплексига бошқача назар ташлаш имкониятини енгиллаштиради, умуман қуролсизланиш ишини енгиллаштиради.

Инсониятнинг ижодий ва техникавий даҳоси эришган ғоят катта ютуқлар халқларга ўз тарихининг янги бобини очиш имкониятини беради. Ҳозирнинг ўзидаёқ очликка, касалликларга, қашшоқликка қарши кураш каби ва бошқа кўпгина умум инсоний проблемаларни ҳал этишга киришмоқ учун ҳақиқатан ҳам мислсиз имкониятлар мавжуддир. Аммо бунинг учун фан-техника тараққиёти инсонларнинг фақат тинч муддаоларига хизмат қилдирилиши зарур.

Совет Иттифоқи соғлом фикрнинг кучига ишончи комил бўлиб, инсониятнинг ўзини-ўзи йўқ қилишга йўл қўймаслик, ҳозирги ва келгуси авлодлар учун тинчлик ва тараққиётни таъминлаш имкониятларига ишонган ҳолда ўз зиммасига ядро қуролини биринчи бўлиб қўлланмаслик мажбуриятини қабул қилмоқда.

Энди БМТ Бош Ассамблеясининг махсус сессиясига йиғилган давлатлар вакилларининг эътиборини қуйидаги масалага жалб этмоқчиман.

Турли мамлакатларнинг кўпдан-кўп сиёсий ва жамоат арбоблари қуролланиш пойгасини реал суратда тўхтатадиган чораларни қидириб кейинги вақтларда ядро потенциалларини бир даражада сақлаб қолиш, бошқача сўзлар билан айтганда, уларни тобора кўпайтиришни тўхтатиш ғоясига мурожаат қилмоқдалар. Бу хусусда билдирилаётган фикр-мулоҳазаларнинг ҳаммаси бир хилда бўлмасада, бизнингча умуман улар тўғри йўналишдан ташвишланаётганлигининг ифодаси деб биламиз. Образли қилиб айтганда, одамлар дунёдаги энг олий бойлик — инсон ҳаёти сақлаб қолиниши учун овоз бермоқдалар.

Ядро аслаҳахоналаридаги қуролларни қисқартириш, пировард натижада эса уларни батамом тугатиш йўлидаги биринчи қадам сифатида ана шу қуролларни ўзаро кўпайтирмаслик ғояси Совет Иттифоқининг нуқтаи-назарига яқиндир. Бундан ташқари бизнинг мамлакатимиз ядро қуроллари пойгасини миқдор ва сифат жиҳатдан тўхтатишга қаратилган конкрет таклифларни киритмоқда ва ниҳоят, яна бир масала борки, бизнинг фикримизча, БМТ Бош Ассамблеяси уни четлаб ўта олмайди.

Ядро қуроли нақадар хавфли бўлсада, давлатларнинг аслаҳахоналарида бошқа оммавий қирғин воситалари, шу жумладан химиявий қурол мавжудлигини ҳам унутмаслик керак. Баъзи мамлакатлар қуролланиб олган ўн миллионлаб тонна заҳарловчи модданинг бир неча килограмми бир қанча миллионлаб кишиларни ўлдириш учун кифоя эканлигини ўйлаш даҳшатлидир, аммо бу факт-ку ахир. Бунга қўшимча равишда эса химиявий қуролларнинг ажал уруғини сочувчи яна ҳам кўпроқ такомиллаштирилган турларини ишлаб чиқариш борасидаги янги-янги программалар амалга оширилмоқда.

Химиявий қурол ер юзида қолмаслиги учун ҳамма ишни қилиш зарур. Совет Иттифоқи бунинг астойдил тарафдоридир. Биз химиявий қуролни батамом тақиқлаш ва унинг запасларини тугатиш тўғрисида тезлик билан аҳдлашиб олишга тайёрмиз.

Умуман Совет Иттифоқи ядро қуролини, оммавий қирғин қуролининг бошқа турлари ёки оддий қурол-яроғларними, хуллас қуролларни чеклаш ва тубдан қисқартириш имкониятлари очиладиган барча йўналишларда олға силжиш тарафдоридир. Совет Иттифоқи барча қурол турларини ўзаро асосда чеклаш ёки тақиқлашга тайёрдир.

БМТ Бош Ассамблеясининг қуролсизланишга бағишланган махсус сессияси қуролланиш пойгасини тўхтатишга, реал қуролсизланишнинг амалий тадбирларига ўтишга таъсирчан омил бахш этади, деб ишонч билдиришни истайман. Шу тариқа сессия халқларнинг бу қадар мўътабар анжуманга боғлаётган умидларини оқлайди.

Сессия қатнашчиларига халқлар бахт-саодати, ялпи тинчлик манфаатлари йўлида самарали ишлашларини тилайман.

Л. БРЕЖНЕВ.

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

(Боши 1-бетда).

Сув хўжалиги ташкилотларининг қудратли қурилиш базаси вужудга келтирилди, бу эса ҳар йили юз минг гектар ер ўзлаштириш имконини берди. Мирзачўлда, Жиззах ва Қарши даштларида, Амударё этакларида суғориладиган деҳқончиликнинг янги катта-катта зоналари ташкил этилди, республиканинг ҳамма областларида сув таъминоти яхшиланди. КПСС Марказий Комитетининг март Пленумидан кейин суғориладиган ерлардаги экинзорлар қарийб бир миллион гектар кўпайди.

Ерларни ирригациялаш ва мелиорациялаш, қишлоқ хўжалигини химиялаш ва комплекс механизациялаш анча ривож топди. Хўжаликлараро кооперация ва агросаноат интеграцияси негизида ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва марказлаштириш соҳасида катта-катта тадбирлар амалга оширилди.

Саноатнинг қишлоқ хўжалигига хизмат қилувчи тармоқлари — химия, омихта ем саноати, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, чорвачилик машинасозлиги ва бошқа тармоқлар кенгайди.

Илмий тадқиқотлар жадал олиб борилмоқда, кадрлар тайёрлаш яхшиланди, деҳқонларнинг турмуш ва меҳнат шароитларида чуқур ўзгаришлар рўй берди.

Партиянинг аграр сиёсати изчиллик билан амалга оширилиши, қишлоқ хўжалигига катта маблағ сарфланиши, республика колхозчилари ва совхоз ишчиларининг, барча меҳнаткашларининг қаҳрамонона куч-ғайратлари ўзининг ижобий натижаларини берди.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин ўтган йиллар ичида ҳамма турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш анча кўпайди. Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти икки баравар ошди ва етти миллиард сўмликка етай деб қолди. Пахта етиштириш 1,7 баравар, унинг энг қимматли ингичка толали навларини етиштириш 5 баравар, дон етиштириш 4 баравар, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш 3,5 баравар, гўшт 2 баравар, сут ва тухум 2,6 баравар кўпайтирилди. Шу вақт ичида меҳнат унумдорлиги 36 процент кўтарилди.

Шу билан бирга биз эришилган натижалардан қаноатлана олмаймиз, озиқ-овқат проблемаси ҳали ҳам ҳал этилмаганлигини кўриб турибмиз. Умуман мамлакатда бўлганидек республикамизда ҳам овқатланиш рационининг умумий калориялилик даражаси жиҳатидан физиологик нормаларга мувофиқ келса ҳам, овқатланиш структураси ҳали яхшиланиши лозим. Ҳозирча гўшт ва сут маҳсулотларига, картошкага бўлган талаб тўла-тўкис қондирилмаяпти, бошқа баъзи турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилишда ҳам узилишлар содир бўлиб турибди. Озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаб ҳамон озиқ-овқат ишлаб чиқаришдан олдинда бормоқда.

Республика аҳолиси ўсишининг юқори эканини назарда тутиш керак. Шу ўсиш ҳамда одамларнинг пул даромадлари кўпайиши асосий озиқ-овқат маҳсулотлари чакана нархлари ўзгармай қолаётган бир шароитда бу маҳсулотларга бўлган талабнинг ошишига олиб бормоқда. Бутун агросаноат комплексининг самарадорлиги унчалик тез ўсмаётганлиги ҳам таъсир қилмоқда.

Шундай қилиб, ривожланишнинг ҳозирги босқичи республика қишлоқ хўжалиги олдига, экономикамизнинг бутун агросаноат сектори олдига янги масъулиятли вазифалар қўймоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукумати май Пленумининг қарорларига амал қилиб, Ўзбекистон ССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программасини ишлаб чиқдилар. Бу программада қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ҳамда у билан боғлиқ бўлган саноат тармоқлари самарадорлигини янада юксалтириш ва оширишга, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ўсиб бораётган эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондиришга қаратилган катта-катта тадбирларни рўёбга чиқариш кўзда тутилган.

Ўн иккинчи беш йилликнинг охиригача аҳоли жон бошига тўғри келадиган энг муҳим озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмоли даражасини анча ошириш мўлжалланмоқда.

Ўртага қўйилган мақсадга эришиш учун агросаноат комплексининг ҳамма тармоқларини ўзаро боғлаб, янада мувозанатли равишда ривожлантириш назарда тутилмоқда. Бу соҳага катта капитал маблағ сарфланади. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техникавий базаси анча мустаҳкамланади. Шу беш йилликнинг ўзидаёқ тракторлар, комбайнлар ва қишлоқ учун керакли бошқа машиналар ишлаб чиқариш кўпайтирилади, уларнинг сифат кўрсаткичлари яхшиланади, минерал ўғит етказиб бериш ортади. Бизнинг бурчимиз техника, ер-сув ресурсларидан ва бошқа имкониятлардан тўлиқроқ ва яхшироқ фойдаланишдан, уларнинг самарасини оширишдан иборат.

Пахтачилик бундан буён ҳам халқ хўжалигининг етакчи тармоғи бўлиб қолаберади. Биз пахта етиштириш планлари ва мажбуриятларини бекаму-кўст бажаришга мажбурмиз. Озиқ-овқат программасининг бажарилиши пахтачиликни юксалтиришга ёрдам беради. Озиқ-овқат тармоқларини, айниқса, чорвачиликни ва, бинобарин, озуқа ишлаб чиқаришни ривожлантириш билан айни бир вақтда биз алмашлаб экиш ва органик ўғитларни кўпайтириш ҳисобига ерларнинг ҳосилдорлигини оширишни таъминлаймиз.

Республикамизда пахтачилик муттасил юксак суръатлар билан барқарор ривожланмоқда, об-ҳаво шароитлари қандай бўлишига қарамай, планлар йил сайин бажарилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин пахта етиштириш ўртача йиллик ҳисобида 2,5 миллион тонна кўпайди. Пахта ҳосилдорлиги доимо ошиб бормоқда. Ўнинчи беш йилликда пахта ҳосилини кўпайтиришнинг 70 процентига шу йўл билан эришилди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев яқинда Тошкентда бўлган вақтида пахтакорларнинг ишига юқори баҳо берди. Бу баҳо бизга илҳом беради ва янада олға бориб, кўпроқ натижаларга эришиш мажбуриятини юклайди. Бу эса биздан ҳамма мавжуд резервлар ва имкониятларни тўла-тўкис сафарбар этишни талаб қилади. Ҳолбуки бизда ҳали бирталай резервлар ва имкониятлар бор.

Ҳар йили ўнлаб районлар, юзлаб хўжаликлар, минглаб бригадалар паст ҳосил олмоқдалар, пахта етиштириш планларини уддалай олмаяптилар. Ҳамма хўжаликларни илғор хўжаликлар даражасига етказиб олиш учун пахтачилик агротехникасини сабот билан такомиллаштириш зарур.

Пахта етиштиришнинг Тошкент технологиясини ҳамма жойда кенг жорий этиш бу ишнинг энг муҳим соҳасидир.

Пахтачиликда индустриал методларнинг афзалликлари яққол кўриниб турибди. Бу йил тошкентликлар эрта кўкламги бороналашни бошқалардан кўра тезроқ ўтказдилар, чигитни асосан доналаб экадиган сеялкалар билан 5—6 кун ичида экиб бўлдилар. Ғўзалар дуркун униб чиқди. Шу кунларда тошкентликлар ғўза қатор ораларини қисқартирилган цикллар асосида юмшатмоқдалар — ҳар бир комплекс ишловни 10—12 кунда тугалламоқдалар. Ишнинг юқори сифати билан бирга қўшилиб бу тезкорлик ғўзаларнинг жадал ривожланишини таъминлайди, бинобарин ҳосилнинг мўл бўлишини ва эрта етилишини гарантиллайди.

Бундан ташқари тошкентликлар ўғитни эрта солиш, суғоришни августнинг охири — сентябрнинг бошларида тўхтатиш, ғўза баргларини ўз вақтида тўкиш (одатда, бу иш 5—10 сентябрь кунлари ўтказилиши керак) туфайли машина теримини 20—25 сентябрда бошлаб, жами ҳосилни октябрнинг ўрталаригача териб олишга муваффақ бўлмоқдалар.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари бу илғор технологияни ҳамма жойда оммалаштиришлари, эскичасига ишлашга одатланиб қолган, асосан қўл меҳнатига кўз тутадиган раҳбарларнинг кайфиятини кескин ўзгартиришлари лозим.

Алмашлаб экишни тезроқ ўзлаштириш — пахта ҳосилдорлиги ва сифатини оширишнинг, уни вилтдан холос қилишнинг муҳим резервидир. Аммо кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари алмашлаб экишни ўзлаштиришни барбод этмоқдалар.

Партия комитетлари шу жуда муҳим тадбирнинг бекаму-кўст бажарилиши учун хўжаликларнинг раҳбарларидан қаттиқ жавоб талаб қилишлари керак. Келгуси йили биз ҳамма хўжаликларда алмашлаб экишни тўла-тўкис ўзлаштириб бўлишимиз лозим.

Пахтачиликни интенсивлашда химиялашнинг роли муҳим. Аммо фақат минерал ўғитлар билангина тупроқнинг унумдорлигини оширишни таъминлаб бўлмайди. Муттасил мўл ҳосил олиш учун тупроққа доимо органик ўғитлар солиб туриш керак.

Пахтачиликни янада ривожлантириш селекция ва уруғчилик соҳасидаги иш самарадорлигини ошириш билан боғланган. Бизга янги серҳосил тезпишар ва вилтга чидамли толасининг сифати юқори бўлган навлар керак. Пахта уруғчилиги ҳам тубдан яхшиланиши лозим. Ўтган йили биз шу масала юзасидан ажойиб қарор қабул қилдик, шу қарорни оғишмай бажариш керак.

Қишлоқ хўжалиги министрлиги, пахта селекцияси ва уруғчилиги институти, ўсимликлар экспериментал биология институти, Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, СОЮЗНИХИ пахта селекцияси ва уруғчилигидаги ишларни тубдан яхшилашга эришиш учун таъсирчан чораларни амалга оширишлари керак.

Пахтачиликни индустриялаш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш жуда муҳим масаладир. Бу соҳада «Союзмашхлопководство» бирлашмаси олдида катта вазифалар турибди. Шу беш йилликда бирлашма юз от кучига эга бўлган транспортлар ишлаб чиқарувчи қувватларни вужудга келтириши, бир қанча янги машиналарни ишлаб чиқаришни ўзлаштириши, олимлар ва конструкторлар билан биргаликда пахтачилик учун юқори унумли техникани бунёд этиши лозим.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг пахта сифатини ошириш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажаришга бутун куч-ғайратни сарфлаш зарур. Партия ташкилотлари пахта сифати учун колхоз ва совхозларнинг, тайёрлов пунктларининг, пахта заводларининг масъулиятини оширишлари лозим.

Бизнинг вазифамиз пахтани қайта ишлаш жараёнларининг ҳаммасини 4—5 ойда тугаллаш учун пахта тозалаш саноатининг қувватларини кенгайтиришдан иборат. Шу сабабли ҳозирги беш йилликда янги заводлар, қуритиш-тозалаш цехлари, пахта омборлари қурилишини халқ қурилишлари усулида жадал олиб бориш лозим. Бу қурилишлар алоҳида контроллик остига олиниши керак.

Ерларни ирригациялаш ва мелиорациялашни янада ривожлантириш, сув таъминотини ошириш — пахтачиликни юксалтириш ва озиқ-овқат программасини бажариш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Ўн биринчи беш йилликда сув хўжалиги қурилиши учун республикага олти миллиард сўмдан кўпроқ маблағ ажратилади. 485 минг гектар янги суғориладиган ер ўзлаштирилиши, бир қанча сув омборлари ва каналлар, катта-катта насос станциялари қуриб битказилиши лозим.

Мавжуд сув ресурсларидан янада самарали фойдаланиш тадбирларини амалга ошириш зарур. Суғориладиган ерлардан оқилона фойдаланиш учун ариқ ва зовурларни ишлатишни пухта йўлга қўйилишини таъминлаш лозим. Эндиликда, сув тахчиллиги тобора ошиб бораётган, сувнинг ҳар томчисини тежашимиз, сарфланган ҳар кубометр сув учун имкони борича кўпроқ маҳсулот олишимиз лозим бўлган ҳозирги пайтда шундай қилиш айниқса муҳимдир.

Яқин вақт ичида катта ва майда сув омборлари қуриш, серсув суғориш системаларидан сувни камсув системаларга ўтказиб туриш, ирригация-коллектор тармоғини реконструкция қилиш воситаси билан дарёларнинг оқимини тўла-тўкис тартибга солиш керак.

Суғориш системаларини комплекс қайта қуриш, ер ости сувларидан оқилона фойдаланиш, суғориш техникасини янада такомиллаштириш ҳисобига суғориш системаларининг фойдали иш коэффициентини оширишга интилиш лозим. Сувдан фойдаланиш коэффициенти оширилишини доимо таъминлаш зарур.

Дон етиштиришни ҳар томонлама кўпайтириш озиқ-овқат программасини ҳал этишдаги муҳим вазифадир. Шу беш йилликда дон етиштиришни республикада йилига ўрта ҳисобда 2,8—3 миллион тонна, ўн иккинчи беш йилликда 3,3—3,5 миллион тоннага етказишни таъминлаш ёки ўнинчи беш йилликка нисбатан бир ярим баравар кўпайтириш кўзда тутилган. Биз буни энг оз топшириқ деб билишимиз, бу топшириқни анча ошириб бажариш имкониятларини қидириб топишимиз керак. Дон етиштиришни беш миллион тоннага етказиш — бизнинг бурчимиз, бизнинг мажбуриятимиздир.

Белгиланган марраларни эгаллаш учун маккажўхори ва шоли экиладиган майдонларни кенгайтиришга бундан буён ҳам кўпроқ эътибор бериш, гектар бошига 100 центнер маккажўхори дони ва 60—70 центнер шоли олиш учун курашиш зарур. Айни вақтда суғориладиган ерларда бошоқли экинлардан муттасил мўл ҳосил олинишини таъминлаш, баҳорикор ерларда донли экинлар ҳосилдорлигини кўпайтириш тадбирларини амалга ошириш керак.

Кўпгина областларимиз, районларимиз маккажўхори етиштиришда юксак кўрсаткичларга эришиб келмоқдалар. Шу билан бирга ҳали баъзи областларда ҳосилдорлик паст. Мана шу ғоят қимматли экинга етарли баҳо бермайдиган киши озиқ-овқат программасига етарли баҳо бермаган бўлади, деб очиқдан-очиқ айтишимиз керак.

Маккажўхорига Леонид Ильич Брежнев нақадар катта аҳамият бераётганлиги сизларга маълум. Леонид Ильич ёш маккажўхорикорларга уч марта табрикнома йўллади. Унинг биринчи мактуби 1973 йилда маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирилганлиги учун олинган эди. 1975 йилда юз минг механизатор тайёрланганлиги учун иккинчи мактуб олинди. Учинчи мактуб эса бу йил икки миллион тонна маккажўхори олиш мажбурияти муносабати билан юборилди.

Бу мажбуриятни бажариш учун гектар бошига камида 80 центнер маккажўхори дони олишга эришишимиз керак. Ихтисослаштирилган маккажўхорикорлик совхозларига кўпроқ эътибор бериш зарур. Улар илғор тажриба мактаби, мўл ҳосил олиш мактаби бўлиб қолиши керак.

Шоликорликни ривожлантиришнинг катта истиқболлари бор. Шу беш йилликда шоли етиштиришни 615—620 минг тоннага, келгусида эса 750 минг тоннага етказиш мўлжалланмоқда. Область партия комитетлари билан ижроия комитетлари, қишлоқ хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», маҳаллий қишлоқ хўжалик органлари шоликорликдаги деҳқончилик маданиятини ошириш, алмашлаб экишни ўзлаштириш, бутун шоликорликни инженерлик системаларига ўтказиш ишини кучайтиришлари зарур.

Озиқ-овқат программасида мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун республика зиммасига алоҳида масъулият юклатилган.

Саҳий еримиз, қуёш нурлари, қишлоқ меҳнатчиларининг меҳнатсеварлиги ва маҳорати ўзининг тўйимлилик фазилатлари жиҳатидан беқиёс, ноёб меваларни ундиради. Ўзбекистон шу меваларни етиштиришни муттасил кўпайтириши лозим.

Ўн биринчи беш йилликда мева ва полиз маҳсулотларининг ялпи ҳосилини 3,6 миллион тоннага, ўн иккинчи беш йилликда эса 4,4 миллион тоннага етказиш кўзда тутилмоқда. Бу — ўнинчи беш йилликда белгиланганидан анча кўпдир. Мева етиштиришни беш йиллик мобайнида 1,8 баравар ёки 1,3 миллион тонна, узум етиштиришни уч баравар ёки 1,5 миллион тонна кўпайтиришимиз зарур.

Шу беш йилликдаёқ мева-сабзавот маҳсулоти етиштириш 6 миллион тоннага етказилиши керак. Бу — қийин бўлса ҳам аммо реал вазифа. Уни муваффақиятли ҳал этиш учун гектар бошига 350—400 центнер сабзавот, 200 центнер картошка ва полиз маҳсулотлари, 150—200 центнер узум ҳосили олиш учун курашиш керак. Лимон етиштиришни ҳар томонлама ривожлантириш лозим.

Картошка етиштиришни кўпайтиришга алоҳида эътибор бериш зарур. Шу беш йилликнинг охиридаёқ биз республикани ўз картошкамиз билан тўла-тўкис таъминлаш, эртаги картошкани Москвага, Ленинград ва Совет Армиясига етказиб беришни кўпайтириш учун картошка ялпи ҳосилини 450—500 минг тоннага етказишимиз керак. Яқинда қўшимча картошка экиш тўғрисида ҳамма областларга телеграмма юборилди. Бу топшириқни албатта бажариш керак.

Ишлаб чиқаришни бундан буён ҳам ихтисослаштириш ва марказлаштириш — мева-сабзавотчиликни ривожлантиришнинг бош йўлидир. Шу беш йилликдаёқ товар мева-сабзавот ва аввало узум асосан ихтисослаштирилган хўжаликларда етиштирилиши учун ихтисослашни тугаллаш жуда муҳимдир.

Қишлоқ хўжалиги ва мева-сабзавот хўжалиги министрликлари область партия ва совет органлари билан биргаликда шу масалани кўриб чиқиб, ҳал этишлари зарур. Бу соҳалардаги агросаноат интеграциясини бутун чоралар билан чуқурлаштириш керак.

Ўртоқлар! Озиқ-овқат программасида аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш масалаларига алоҳида ўрин берилган. Республика партия ташкилоти шу ҳаётий муҳим тармоқни юксалтириш соҳасида катта иш қилмоқда. Кейинги йилларда Ўзбекистонда ҳамма турдаги чорва туёғи ва паррандалар кўпайди. Уларнинг маҳсулдорлиги ошди. Фермалар маҳсулотини етиштириш муттасил кўпаймоқда.

Бироқ бу етарли эмас. Аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига эҳтиёжи тўла-тўкис қондирилмаяпти. Аҳолининг кўпайиши эътиборга олинганда аҳоли жон боши ҳисобига маҳсулот етиштириш унчалик юқори эмас.

Озиқ-овқат программасида чорвачиликни жадал ривожлантириш кўзда тутилган. Ўн биринчи беш йилликда гўшт етиштириш йилига ўрта ҳисобда 400—410 минг тонна (сўйилган вазнда), ўн иккинчи беш йилликда эса 540—560 минг тоннани ташкил этиши ёки ўнинчи беш йилликда эришилган даражага нисбатан икки баравар кўпайиши керак. Сут етиштиришни шу беш йилликда йилига ўрта ҳисобда 2,6, ўн иккинчи беш йилликда эса 3,5 миллион тоннага етказиш ёки 74 процент кўпайтириш кўзда тутилган. Тухум етиштириш икки ҳисса ортади.

Шу марраларга эришиш учун ҳар бир хўжалик чорва ва паррандаларни, айниқса урғочи жониворларни йил сайин кўпайтиришни таъминлаши зарур.

Аммо маҳсулдорликни ошириш — ҳар бош сигирдан сут соғиб олишни ва гўштга топшириладиган мол вазнини ошириш — энг асосий, энг муҳим талабдир. Бу эса чорва туёғининг сифат составини такомиллаштиришни, наслчилик ишини яхшилашни, сермаҳсул чорва зотларини кўпайтиришни диққат марказига қўяди.

Қишлоқ хўжалиги министрлиги область ташкилотлари билан, колхозлар ва совхозлар, бошқа манфаатдор министрликлар ва идоралар билан биргаликда пода наслини яхшилаш, қисир қолишни қисқартириш учун наслчилик ишини пухта ташкил этиши зарур. Ҳозирги пайтда сигирларнинг 18—20 проценти қисир қолмоқда ва шу сабабли ҳар йили 80 минг бошдан кўпроқ бузоқ кам олинмоқда. Говмиш сигирларнинг бевақт бракка чиқарилишига қарши кескин курашиш, сутчилик фермаларида ва бўрдоқичилик хўжаликларида чорва молларни яхшироқ боқиш керак.

Ҳали ҳам кўпгина колхоз ва совхозларимизда товар маҳсулотни кам берадиган майда фермалар бор. Уларнинг самараси оз. Сутчилик фермаларида камида 500—600 сигир боқилиши керак. Бундай фермада мутахассислар бўлиши, у индустриал асосда ишлаши керак. Подани тўлдириб туриш учун ҳар бир районда бузоқчилик хўжалигини ҳамма хўжаликларни ғунажин билан тўла-тўкис таъминлайдиган даражага етказиш зарур.

Чорвачиликнинг тез маҳсулот берадиган тармоқлари: чўчқачилик, паррандачилик, қўйчилик, қуёнчиликни жадал ривожлантириш — гўшт етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим резервидир. Республика Компартияси Марказий Комитети Живпром, Птицепром ва Каракульпромнинг шу беш йилликда гўшт етиштиришни икки баравар кўпайтириш тўғрисидаги ташаббусини маъқуллади. Бошқа хўжаликларда ҳам мана шундай имкониятларни қидириб топиш керак.

Аҳолини балиқ билан таъминлашни яхшилаш учун бизда катта имкониятлар бор. Балиқ хўжалиги Давлат комитети балиқ хўжалигини янада ривожлантириш, товар балиқ етиштирадиган катта-катта хўжаликларни барпо этиш, кўл ва ҳовузлардан кўпроқ балиқ етиштириб олиш ишини яхшилаши зарур. Вазифамиз беш йиллик охиригача балиқ овлашни 500 минг центнерга етказишдан иборат.

Аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга катта ҳисса қўшиши керак. Ҳозир етиштирилаётган сутнинг 60 процентдан кўпроғи ва гўштнинг 45 проценти, мева-сабзавот маҳсулотининг ярмига яқини шу хўжаликлар ҳиссасига тўғри келади. Биз колхозчилар ва совхоз ишчиларининг шахсий ёрдамчи хўжаликларига уруғлиқ, ўғит билан, ем-хашак билан кўпроқ уларнинг ерларини ишлаб бериш билан ёрдам кўрсатишимиз, уларни сув билан таъминлашимиз, бу хўжаликларни ривожлантиришни Озиқ-овқат программасини бажаришга қаратилган умумдавлат вазифаси деб билишимиз керак.

Сурхондарё областининг далачилик бригадалари чорва моллар боқиш соҳасида муҳим ташаббус бошладилар. Ҳозирги вақтда бу ердаги 2590 та бригаданинг ҳаммасида 15 минг бошдан кўпроқ қорамол боқилмоқда.

Сурхондарёликлардан ибрат олган республиканинг 18 минг бригадаси боқиш учун 50 минг бош мол олди. Бу — катта мадад бўлса ҳам, аммо ундан етарлича фойдаланилмаяпти. Республикадаги бригадаларнинг ярмисида ҳали ҳам мол йўқ. Бу иш Қорақалпоғистон АССРда, Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд, Хоразм областларида айниқса суст ташкил этилган. Аҳволни яхшилаб олиш керак. Гўшт етиштиришни кўпайтиришнинг мана шундай муҳим резервини эътибордан четда қолдириш ярамайди.

Ҳали айрим саноат корхоналарининг, қурилиш ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари йўқ. Партия ташкилотлари бу муҳим ишда меҳнат коллективларининг ташаббусини бутун чоралар билан ривожлантиришлари лозим.

Ем-хашак базаси — чорвачиликнинг асосидир. Бизда ем-хашак етарли бўлса, гўшт ҳам, сут ҳам бўлади.

Афсуски, биз ем-хашакни етарли миқдорда етиштираётганимиз йўқ. Ҳолбуки резервларимиз кўп. Ўртоқ Л. И. Брежнев бу резервларни ҳақли равишда кўрсатиб берди. Энг муҳим резерв ем-хашак экинлари ҳосилдорлигини оширишдир. Бизнинг суғориладиган ерларимиз гектар бошига 220—250 центнер беда, 450—500 центнер силосбоп экинлар, минг центнер илдизмева ҳосили бера олади. Ем-хашак етиштиришга дуруст эътибор бераётган, бу иш ихтисослаштирилган, хўжалик ҳисоби асосига кўчирилган кўпгина хўжаликлар ҳозирнинг ўзидаёқ шундай ҳосилга эришдилар.

Бу йил баҳорги экинлар ва яйловлар қурғоқчиликдан жуда кўп зарар кўрди. Чорва туёғини сақлаб қолиш учун ва унинг маҳсулдорлиги пасайишига йўл қўймаслик учун суғориладиган ерларда ем-хашак етиштириш мақсадида ҳамма чораларни кўриш керак.

Бунинг учун маккажўхори йиғиштириб олинганидан кейин август-сентябрь ойларида 300 минг гектар ерга озуқабоп оралиқ экини, биринчи галда қиш фаслида икки марта ҳосил берадиган перко ва рапс экиш лозим. Бедапояларни яхшироқ парвариш қилиш, улардан камида олти-етти марта беда ўриб олиш, бошқа ҳамма озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини ошириш керак. Ем-хашак етиштириш барча хўжаликларнинг — ҳам пахтачилик, ҳам шоликорлик, ҳам мева-сабзавотчилик хўжаликларининг умумий иши бўлиб қолиши лозим.

Чорвачиликдаги жамики ташкилотчилик ишлари шу ҳаётий муҳим тармоқни юксалтириш тадбирлари ва йўлларини белгилаб берган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV Пленуми қарорларини бажаришга қаратилиши керак. Бу қарорлар Озиқ-овқат программасининг талабларига тўла-тўкис мос келади ва шу сабабли улар бекаму-кўст амалга оширилиши керак.

Ўртоқлар! Озиқ-овқат программасини бажариш бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлашни талаб қилади. Бу бизнинг шароитимизда, суғориладиган ерларни кенгайтириш резервлари ҳаддан ташқари чекланган шароитда айниқса актуалдир.

Қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга интенсив омиллар — деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини ошириш, химиялашни ва комплекс механизациялашни ривожлантириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ҳамда чорва ва парранда маҳсулдорлигини ошириш, агросаноат комплексининг ишлаб чиқариш қувватларини мустаҳкамлаш ҳисобига эришилиши керак.

Мана шу масъулиятли вазифаларнинг ҳаммасини ҳал этишда қишлоқ хўжалик фани муҳим роль ўйнайди. Республика олимлари бу соҳада бир талай иш қилиб қўйдилар. Аммо ҳозир бу ишлар етарли эмас. Турмуш ишлаб чиқаришни янада юксак суръатлар билан ривожлантиришга ёрдам берадиган янги-янги илмий лойиҳалар ва кашфиётларни талаб қилмоқда. Республика Фанлар академиясининг, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг, СОЮЗНИХИ, бошқа илмий-тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртларининг олимлари бутун куч-ғайратларини шу вазифаларни ҳал этишга жамлашлари лозим.

Қишлоқ билан боғлиқ бўлган ҳамма тармоқларни ва аввало қайта ишлаш саноати тармоқларини такомиллаштириш — Озиқ-овқат программасининг муҳим таркибий қисмидир.

Республикада озиқ-овқат ва гўшт-сут саноатини ривожлантириш учун кўп иш қилинмоқда. Янги корхоналар қуриш ва ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш учун кейинги ўн йилнинг ўзида 250 миллион сўмга яқин капитал маблағ сарфланди. Ўнинчи беш йиллик мобайнида ҳар кеча-кундузда жами 300 тонна сутни қайта ишлаш қувватига эга бўлган сут заводлари қурилди, корхоналарни реконструкция қилиш соҳасида катта ишлар амалга оширилди.

Шу билан бирга озиқ-овқат саноатида белгиланган топшириқларни ҳали ҳам кўпгина корхоналар бажармаяпти. Ёғ-мой саноатида технология интизомини бузишга йўл қўйилмоқда, бу эса катта исрофгарчиликка сабаб бўлмоқда. Нон ёпиш тармоғида маҳсулот турларини кўпайтириш учун ҳали ҳамма иш қилинаётгани йўқ.

Озиқ-овқат программаси ғалла, нон маҳсулотлари ва макарон билан, ёрма ва бошқа озиқ-овқат моллари билан савдо қилишни яхшироқ ташкил этишни, уларни савдо тармоғига етказиб бериш оперативлигини оширишни талаб қилади.

Ўн биринчи беш йилликдаёқ аҳолининг нон, ҳар хил турдаги нон ва макарон маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини қондириш билан бирга кондитер маҳсулотларига, маргаринга бўлган эҳтиёжни тўла-тўкис қондириш, ўсимлик ёғи билан таъминлашни анча яхшилаш вазифаси ҳал этилиши зарур. Яқин истиқболда кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқариш 216 минг тоннага, ўсимлик ёғи ишлаб чиқаришни 532 минг тоннага, маргарин ишлаб чиқаришни 64 минг тоннага етказишни таъминлаш ва шу тариқа республиканинг Озиқ-овқат программасида кўзда тутилган вазифаларни бажариш лозим.

Гўшт ва сут саноати министрлиги 1985 йилда гўшт ва гўшт маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 250 минг тоннага, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 600 минг тоннага етказиши, оқсил моддалар қўшилган колбаса ва мева-резавор қўшилган сут маҳсулотлари, порцияли ярим фабрикатлар, қадоқланган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳисобига озиқ-овқат маҳсулотларининг турларини яхшилаши ва кўпайтириши керак.

Гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари тайёрлашни ташкил этишни анча яхшилаш, тайёрлов пунктлари тармоғини кенгайтириш, бу пунктларни маҳсулот етиштириладиган жойларга имкони борича яқинлаштириш лозим. Чорва молларини ва сутни бевосита хўжаликларнинг ўзида қабул қилишга ўтишни жадаллаштириш зарур.

Мева-сабзавот маҳсулоти тайёрлаш, асраш ва қайта ишлаш системасини такомиллаштириш жуда муҳим вазифадир. Аҳолини сабзавот ва мева билан йил бўйи узлуксиз таъминлаб туришни йўлга қўйиш, нобудгарчиликнинг олдини олиш, мева-сабзавот билан савдо қилишни яхшилаш юзасидан қатъий чоралар кўриш керак.

Консерва ва вино заводларининг қувватларини оширишга, сабзавот ва мева сақланадиган омборлар қурилишига алоҳида эътибор бериш лозим. Мавжуд қувватлардан фойдаланиш самарадорлиги яхшилансин, ишлаб чиқарилаётган консерва, қуруқ мева, майиз ва вино турлари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин, чиқитсиз технологияларни жорий этиш жадаллаштирилсин. Ҳозирча бу ишнинг савияси Озиқ-овқат программаси талабларига тўла-тўкис мос келмайди.

Сизлар кўргазмада Тўрақўрғон қуруқ мева заводининг маҳсулотини кўрдингиз. Яхши маҳсулот. Биз республиканинг ҳар бир областида мана шундай заводлар қуришимиз керак.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув правлениеси, савдо тармоғига эга бўлган министрликлар ва идоралар аҳолига хизмат қилиш савиясини анча оширишлари, магазинлар, ошхоналар тармоғини кенгайтириш ва уларни тўғри жойлаштиришни назарда тутишлари, ишлаб турган савдо корхоналарини техника билан қайта қуроллантиришлари, мол сотишнинг илғор шаклларини жорий қилишлари зарур.

Матлубот кооперациясининг ходимлари катта вазифаларни ҳал этишлари керак. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Центросоюз шахсий хўжаликларга алоҳида эътибор бериши керак, деган кўрсатмаларига амал қилиб, Ўзбекбирлашувнинг ҳар бир ташкилоти аҳолидан ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш, қишлоқ жойларда хўжалик ва маданий-маиший моллар савдосини яхшилаш соҳасидаги ишни активлаштириш учун ҳамма чораларни кўриши лозим.

Савдо корхоналарининг колхозлар, совхозлар билан ҳамда агросаноат комплексининг бошқа корхоналари билан бевосита алоқаларини ҳар томонлама ривожлантириш ва такомиллаштириш, деҳқонларнинг қаҳрамонона меҳнати билан етиштирилган маҳсулот даладан магазинга ҳеч нобуд бўлмай, юқори сифатли ҳолда етказиб берилишига интилиш керак.

Агросаноат комплексини ривожлантириш учун жуда катта маблағ ажратилмоқда. Шу сабабли республика қурилиш министрликлари ва идоралари, партия ва совет ташкилотлари қисқа муддат ичида озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини берадиган агросаноат комплекси объектларини фойдаланишга топшириш ишини кучайтиришлари, ажратиладиган капитал маблағдан самарали фойдаланишни таъминлашлари зарур.

Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, химия саноати объектлари, чорвачилик комплекслари, минерал ўғит сақланадиган омборлар, теплица комбинатлари, мева омборлари, омихта ем корхоналари, озиқ-овқат саноати қурилишлари мана шулар жумласига киради.

Ваҳоланки, май Пленумида уқтириб ўтилганидек, бу ишда ҳозирча тартиб йўқ. Шуни айтиб ўтиш кифояки, республиканинг пудратчи министрликлари шу йилнинг беш ойи мобайнида мазкур тармоқлар учун қарийб 12 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини кам бажардилар. Бу қурилишларга муносабатни тубдан ўзгартириш керак.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Пленумда қилган докладида бундай деди: «Партия, совет ва хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол аграр-саноат комплекси қурилишларига муносабатни қатъиян ўзгартиришлари керак. Бу қурилишларни мамлакатнинг зарбдор қурилишлари деб билиш лозим». Бу кўрсатма — ҳар бир коммунист, ҳар бир раҳбар учун қонундир.

Қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуришга — шинам уй-жойлар, мактаблар, болалар муассасалари, даволаш ҳамда бошқа маиший ва маданий муассасалар барпо этишга ҳам худди шундай эътибор бериш керак. Бундай масалаларда бу — шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал тафовутларни тугатишга қаратилган катта сиёсат эканлигига асосланиш лозим.

Ўртоқлар! Май Пленуми Озиқ-овқат программаси билан бир вақтда агросаноат комплексини бошқаришни яхшилашга, иқтисодий механизмни такомиллаштиришга қаратилган тадбирлар системасини муҳокама қилди ва белгилади.

«Бошқариш ва планлаштириш методлари, рағбатлантириш усуллари, хўжалик юритиш механизми, — деб уқтирди ўртоқ Л. И. Брежнев ўз докладида, — юқори унумли меҳнат учун шарт-шароитларни вужудга келтириши лозим». Ана шу принципиал йўл-йўриқлар КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Пленум тасдиқлаган олтита қарорида ўз ифодасини топган. Шу қарорларда қишлоқ хўжалигини, бутун агросаноат комплексини муваффақиятли ривожлантириш юзасидан кенг тадбирлар системаси кўзда тутилган.

Биринчи марта агросаноат комплекси планлаштириш ва бошқаришнинг мустақил объекти қилиб ажратилмоқда. Бу билан территориялар, соҳалар бўйича ва программавий — тармоқ планлаштирилишини яхшироқ янада самаралироқ тарзда қўшиб олиб бориш имконияти яратилади. Пировард натижа программавий — тармоқ планлаштиришнинг асоси қилиб олинган, унинг мақсади аҳолини озиқ-овқат билан узлуксиз таъминлашдан иборатдир.

Республика Госплани совет ва хўжалик органлари билан биргаликда ҳамма даражаларда яхлит бир система сифатида агросаноат комплексини планлаштиришга ўтиши, капитал маблағларни планлаштириш ва асосий моддий ресурслари етказиб бериш норматив методини қишлоқ хўжалигига жорий этиши керак бўлади.

Шу муносабат билан қишлоқ хўжалиги ва у билан боғлиқ тармоқларни бошқариш системаси марказда ҳам, жойларда ҳам яхшиланади. Районларда, областларда, автоном республикаларда агросаноат бирлашмалари, иттифоқдош республикаларда ва марказда эса агросаноат комиссиялари тузилмоқда.

Район бўғинига алоҳида аҳамият берилмоқда. Бу ерда колхоз ва совхозларнинг манфаатларини ҳисобга олиб ишлаб чиқаришга тўла даражада таъсир ўтказишга қодир бўлган ҳақиқатан ҳам тўла ҳуқуқли демократик бошқарув органи тузилиши лозим.

Пленум қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши экономикасини мустаҳкамлашга, қишлоқ меҳнаткашларининг ишини рағбатлантирувчи иқтисодий шарт-шароитларни вужудга келтиришга катта эътибор берди. 1983 йил 1 январдан бошлаб қорамоллар, чўчқалар, қўйларнинг, сут, дон, картошка, сабзавот ва бошқа баъзи маҳсулотларнинг харид нархлари оширилади. Ёмон шароитларда, зарар кўраётган ва паст рентабелли хўжаликларда етиштириладиган маҳсулот учун устама нарх жорий этилади.

Кам рентабелли ва зиён кўраётган колхозларда уй-жой қурилишига, мактабгача болалар муассасалари, пионер лагерлари, клублар, бошқа маданий-маиший объектлар, йўллар қуриш ва уларга қилинадиган ҳаражатлар учун давлат ёрдами оширилади.

Колхозларнинг молиявий аҳволини яхшилаш учун давлат банки ссудалари бўйича берилган қарзни уларни ҳисобидан чиқариб ташлашга ёки қарзни тўлаш муддатларини анча кейинга суришга қарор қилинди. Республикамизда ана шу ёрдамнинг умумий миқдори 285 миллион сўмни ташкил этади. Бу — колхозларнинг бўшаган маблағларини ишлаб чиқаришни янада кенгайтиришга сарфлаш имконини беради.

Шу беш йилликда агросаноат комплексининг барча тармоқларида бригада ва коллектив пудрати, меҳнатга ҳақ тўлашнинг устама мукофот системаси жорий этилади. Совхозлардаги ва бошқа давлат хўжаликларидаги чорвачилик ходимларига узлуксиз иш стажи учун қўшимча ҳақ тўлаш шартлари жорий этилади, уларга ҳар йили ҳақ тўланадиган қўшимча отпуска бериладиган бўлади.

(Давоми 3-бетда).

Ўрток Ш. Р. РАШИДОВ доклади

(Боши 1, 2-бетларда).

КПСС Марказий Комитети Пленуми колхоз ва совхозлар билан уларга хизмат қилувчи ташкилотлар —«Сельхозтехника», қурилиш, мелиорация, тайёрлаш ташкилотлари ўртасидаги муносабатларга жиддий ўзгартишлар киритди. Бу ташкилотларнинг ишига баҳо беришда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг натижалари, маҳсулот чиқиши асос қилиб олинади. Тайёрлаш ташкилотларнинг фаолияти тайёрлаш планларининг бажарилишига бевосита боғлиқ тарзда баҳоланади.

Ўртоқлар! Партиямиз, унинг ленинчи Марказий Комитети иқтисодий ва социал ривожланишнинг ғоят муҳим проблемаларига доир қарорларни қабул қилар экан, уларни ҳамиша ташкилий-сиёсий тадбирлар комплекси билан мустаҳкамлайди.

Ўрток Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети май Пленумида қилган докладида Озиқ-овқат программасини таъминлаш соҳасидаги ташкилотчилик ва идеология ишининг конкрет йўналишларини кўрсатиб ўтди. Леонид Ильич қайд этганидек, биз Марказий Комитет ўртага қўйган мақсадларга эришиш учун омма ўртасидаги ишларда тўпланган бой тажрибани сафарбар этишимиз лозим бўлади.

Қишлоқ партия ташкилотлари Озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун курашнинг олдинги маррасида турибдилар. Улар бизнинг катта кучимиз бўлиб, республика партия ташкилотининг ярмидан кўпини — 350 минг коммунистни бирлаштиргандирлар. Шулардан 190 мингга яқин киши бевосита қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида банддир.

КПСС Марказий Комитети қишлоқ район партия комитетларини мустаҳкамлаш борасида бир қанча тадбирларни амалга оширди. Қишлоқ хўжалик бўлимларини тузиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Ана шу бўлимларни ташкил этиш учун Ўзбекистон Компартиясига 300 та партия ходими лавозими ажратилди.

КПСС Марказий Комитети колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари тўғрисида зўр ғамхўрлик қилмоқда. Республикамизга колхоз ва совхозлар бошланғич партия ташкилотларининг бошқа ишлардан озод қилинган секретарлари учун 405 та лавозими берилганлиги бунинг янги далилидир.

Партия ташкилотлари коммунистларнинг авангардлик ролини бутун чоралар билан оширишлари, уларнинг ҳар бири ўз участкасида партия белгилаган планларни бажариш учун мумкин қадар кўп куч-ғайрат ва билимларини сарфлашга эришишлари зарур. Партия ходимлари ишга виждонан, омилкорлик билан муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатишлари, ҳамма учун ўрнак бўлишлари керак.

Биз партия кучларининг жой-жойига қўйилишини такомиллаштиришимиз, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча соҳаларида самарали партия таъсирини таъминлашимиз, чорвадорлар ўртасида бригадаларда партия қатламини ўстиришга кўпроқ эътибор беришимиз лозим.

Озиқ-овқат программасини амалда рўёбга чиқариш кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни яхшилаш билан чамбарчас боғланган. Республикада қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ҳал қилувчи участкаларга асосан етук, қобилиятли, бошқарувнинг замонавий методларини эгаллаган раҳбарлар бошчилик қилмоқдалар. Совхоз директорларининг 88 проценти, колхоз раисларининг 75 проценти олий ва ўрта қишлоқ хўжалик маълумотига эга. Ўрта бўғин кадрлари состави яхшиланмоқда.

Аммо, афсуски, раҳбарларни шошма-шошарлик билан кўтариш ҳоллари ҳам содир бўлмоқда. Бу эса уларни тез-тез алмаштириб туришга олиб келмоқда. Раҳбарлар ва мутахассисларнинг бир қисми ўз ишини сусткашлик билан қайта қурмоқда, ишни эскича усулда олиб бормоқда.

Область, район партия комитетлари КПСС Марказий Комитети Пленумининг йўл-йўриқлари асосида кадрлар билан ишлашни эътибор бериб анализ қилишлари, кўтариш учун резерв тайёрлашни яхшилашлари, агросаноат комплексининг барча бўғинларини юқори малакали, ғоявий етук раҳбарлар ва мутахассислар билан мустаҳкамлашлари лозим.

Шу мақсадда ишлаб чиқаришнинг ёш қобилиятли ташкилотчиларини аниқлаш ва меҳрибонлик билан вояга етказиш, уларга раҳбарлик санъатини, одамлар билан ишлаш маҳоратини эгаллашда ёрдам бериш зарур. Хотин-қизларни раҳбарлик ишларига дадилроқ кўтариш, ўрта бўғин кадрларини шакллантириш, мутахассисларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш масалаларини эътибордан четда қолдирмаслик керак.

Леонид Ильич колхозчиларнинг активлигини рағбатлантириш, ишлаб чиқаришни бошқаришнинг демократик принципларига риоя этилиши устидан контролликни кучайтириш зарурлигига партия ташкилотларининг эътиборини жалб қилди. Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг йиғилишларини мунтазам суръатда ўтказиб туриш, келгуси вазифаларни ҳал этиш йўллари тўғрисида улар билан маслаҳатлашиб туриш керак.

Озиқ-овқат программасини бажариш юзасидан совет, хўжалик ва жамоат органларининг ишини мувофиқлаштиришда партия комитетлари ҳамда ташкилотларининг уюштирувчилик роли намоён бўлиши лозим.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлаш, план топшириқларини бажариш юзасидан ҳар бир колхоз ва совхознинг иш савиясини ошириш,— деди Л. И. Брежнев СССР Олий Совети Президиумининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида,— ҳозир Советларнинг куч-ғайрати қаратилиши лозим бўлган асосий вазифадир. Шахсий ёрдамчи хўжаликларни, боғдорчилик коллективларини, завод ва фабрикаларнинг ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришда Советларнинг, улардаги комиссияларнинг, депутатларнинг роли ғоят каттадир.

Халқ депутатлари маҳаллий советларига ўтказиладиган сайлов олдидан кенг авж олиб кетган кампания меҳнаткашлар Озиқ-овқат программасини муваффақиятли амалга оширишга азму қарор берганликларини кўрсатмоқда. Сайловга тайёргарлик — КПСС Марказий Комитети Пленуми материаллари ва қарорларини оммага ҳар томонлама тушунтиришнинг яхши имкониятидир. Сайловчиларнинг наказларига эътибор билан партиявий муносабатда бўлиш, уларга асосланиб советларнинг фаолияти янада такомиллаштирилишига эришиш керак.

Озиқ-овқат программаси меҳнат коллективларининг кучларига-куч, ғайратларига-ғайрат қўшиб уларнинг ижодий активлигини жўш урдириб юборди. Касаба союз ва комсомол ташкилотлари озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун ҳар бир меҳнаткашни умумхалқ мусобақасига жалб этишлари, илғорлар тажрибаси, фойдали янгиликлар ва ватанпарварлик ташаббусларини кенг оммалаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари зарур.

Май Пленумининг қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежнев докладининг қоидалари ва хулосалари ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир меҳнат коллективи учун ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир. КПСС Марказий Комитети Пленумининг якунларини партия комитетларининг пленумларида, бошланғич партия ташкилотининг йиғилишларида, шунингдек меҳнат коллективларида ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларнинг йиғилишларида муҳокама қилиш, қарорларнинг бажарилишини ташкилий ва сиёсий жиҳатдан таъминлаш борасида конкрет тадбирларни белгилаш керак.

Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари, бюро аъзолари область, шаҳар ва район партия комитетларининг пленумлари ишида, бошланғич партия ташкилотлари ва меҳнаткашлар коллективларининг йиғилишларида иштирок этишлари лозим.

Озиқ-овқат программасини амалга ошириш — бутун партиянинг, бутун халқнинг ишидир. Зотан ўртоқ Л. И. Брежнев докладини, Пленум қарорларини кенг кўламда тушунтириш, ана шу қарорларни сўзсиз рўёбга чиқаришга оммани сафарбар этиш ғоявий-тарбиявий ишимизнинг асосий мазмуни бўлиб қолиши керак.

Оммага ғоявий таъсир ўтказишнинг барча форма ва воситаларини партия ўртага қўйган вазифаларнинг актуаллиги, мураккаблиги ва масъулиятли эканлигини ҳар бир коммунист, ҳар бир меҳнаткашнинг онгига етказишга, қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш, меҳнаткашлар таъминотини яхшилаш учун умумхалқ курашида ўз ўрнини белгилаб олишларида ёрдам беришга қаратиш зарур.

Озиқ-овқат программаси халқаро вазият мураккаблашган бир пайтда амалга оширилмоқда. АҚШнинг реакцион доиралари бу программанинг муваффақиятли бажарилишига ҳалақит бериш учун ҳамма ишни қилмоқдалар. АҚШ ва унинг иттифоқчилари қуролланиш пойгасини янада авж олдириш билан бир қаторда бизнинг мамлакатимизга амалда иқтисодий ва техникавий уруш эълон қилдилар. Улар социалистик мамлакатлар билан савдо-сотиқни камайтирмоқдалар, фан-техника соҳасидаги ҳамкорликни тўхтатмоқдалар.

Озиқ-овқат программасининг бажарилиши ғоят катта сиёсий аҳамиятга эга. Шу боисдан коммунистлар, барча меҳнаткашларнинг ҳозирги халқаро вазиятни чуқур тушунишлари, уюшқоқлик ва интизом, ватан олдидаги бурч ва масъулиятни ҳис этишлари талаб қилинади.

Май Пленумининг материаллари сиёсий ва иқтисодий маориф тармоғида чуқур ўрганилиши, лекция ва суҳбатларда кенг тушунтириб берилиши лозим. Уларни пропаганда қилиш ва амалда рўёбга чиқариш барча оммавий ахборот воситаларимизнинг асосий темаси бўлиб қолиши керак.

Омманинг ташаббуси ва ижодкорлигини, социалистик мусобақанинг бутун кучини партия белгилаган тадбирларни амалга оширишга қаратиш зарур. Социалистик мусобақанинг таъсирчанлигини ошириш, иш якунларини чиқариш практикасини янада энчил ва оператив қилиш, ошкорликни кучайтириш, илғорлар тажрибасини кенг оммалаштириш учун барча шарт-шароитларни вужудга келтириш лозим.

КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларини пропаганда қилиш ва уларни амалга оширишга оммани сафарбар этиш СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида партия ва давлат ҳар бир иттифоқдош республиканн ҳар томонлама равнақ топтириш, совет халқларининг дўстлиги ва бирлигини мустаҳкамлаш тўғрисида қилаётган оталарча ғамхўрлигини кўрсатиш учун яхши имконият яратиб беради.

КПСС Марказий Комитети май Пленуми ишлаб чиққан Озиқ-овқат программасида баён этилган кенг кўламдаги катта вазифаларни ҳал этиш узоқ истиқболга мўлжалланган. Аммо бу белгиланган вазифаларни бажариш соҳасидаги ишларни эртага қолдириш мумкин деган маънони билдирмайди. Бизнинг партиямиз ҳар қандай ишда келажакни ҳозирги пайт белгилаб беради, у бугунги куннинг меҳнатида шаклланади деган фикрга асосланади.

Барча областлар, шаҳарлар ва районларда, ҳар бир корхона ва ҳар бир хўжаликда барча резервлар ва имкониятларни сафарбар этиб, шу йилнинг ўзидаёқ Озиқ-овқат программасини амалга оширишда олға томон каттагина қадам қўйиш учун кечиктириб бўлмайдиган чораларни кўриш зарур. Бу эса ҳозир мумкин қадар куч-ғайрат сарфлаш, беш йилликнинг иккинчи йили планлари билан мажбуриятлари сўзсиз тўла ва ошириб бажарилишини таъминлаш керак деган маънони билдиради.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг ҳужжатлари — барча қардош республикалар ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш, совет халқининг моддий фаровонлигини оширишнинг конкрет рақамлар билан ифодаланган программасидир. Кўп миллатли совет Ватанимизнинг қудратини янада мустаҳкамлаш ва уни равнақ топтиришга бутун куч, билим ва маҳоратни сарфлаш республикадаги ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг ватанпарварлик бурчидир.

Ўртоқлар, Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети май Пленумининг қарорларини сўзсиз рўёбга чиқариш учун куч-ғайратларини, билимлари ва маҳоратларини аямайдилар, Озиқ-овқат программасини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшадилар, деб КПСС Марказий Комитетини шахсан ўртоқ Леонид Ильич Брежневни ишонтириб айтишга ижозат бергайсиз. **(Ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг доклади зўр эътибор бериб тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди).**

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

Юқумли касалликлардан сақланинг

Сўраган эдингиз..

Ҳурматли редакция! Кўпинча ёз ойларида учрайдиган дизентерия касаллиги нима сабабдан келиб чиқади, унинг олдини олиш ва даволаш чоралари қандай бўлиши керак?

Ф. ДЎСТМУҲАМЕДОВ, Х. САТТОРОВ ишчилар.

Дизентерия, яъни ич буруғи хасталиги ўткир юқумли касаллик бўлиб, бемор организмининг умумий заҳарланиши, ошқозон-ичак ишининг бузилиши, қоринда оғриқ пайдо бўлиши, ичнинг тез-тез кетиши каби белгилари билан кечади.

Катта ёшдаги одамларда бу хасталик кўпроқ ошқозон-ичак ишининг бузилиши билан ўтса, ёш болаларда эса организмнинг кўпроқ заҳарланиши туфайли келиб чиқади. Бу, ёш организмда модда алмашинувининг тезда бузилиши, ҳар хил хасталикка қарши кураш қобилиятининг такомиллашмаганлиги ва болалар организмининг ташқи муҳитга тўла мослашмаганлиги билан боғлиқдир.

Хўш, дизентерия хасталигини қандай микроблар қўзғатади? Дизентерия хасталиги қадим замонлардан маълум бўлиб, буни табиатда кенг тарқалган ва ичак бактериялари оиласига кирувчи бир гуруҳ микроблар чиқаради. Дизентерия бактерияси ташқи муҳитда бемор организмидан нажос орқали ташқи муҳитга чиқиб, тупроқда, сувда, озиқ-овқат моддаларида, ўйинчоқларда маълум вақт яшайди ва кўпаяди. Масалан, у сувда 5—9 кун, нам кийимда ва ўрин-кўрпада бир неча ҳафта, тупроқда 3 ойгача яшайди. Тик тушиб турган қуёш нури таъсирида, юқори ҳароратли шароитда ва ҳар хил дезинфекция қилувчи кимёвий бирикмалар таъсирида бактериялар тезда халок бўлади.

Дизентерия бошқа юқумли касалликлар сингари, касаллик манбаларидан, касалликни тарқатиш йўлларидан ва шу хасталикка мойил организмдан иборатдир.

Дизентерия хасталиги кўпроқ ёз ва куз ойларида учрайди. Бунинг сабаби мазкур фаслларда ҳаво ҳароратининг юқори бўлиши натижасида болалар организмида модда алмашинувининг бузилиши, сабзавот ва мевалар кўплаб истеъмол қилиниши, ниҳоят дизентерия бактерияларининг тарқалишига қулай шароитлар мавжудлигидан иборатдир.

Организмга бактериялар тушган даврдан бошлаб, хасталикнинг биринчи белгилари пайдо бўлгунгача ўтган вақт касалликнинг яширин даври деб аталади. Бу давр одатда икки кундан етти кунгача чўзилади. Хасталикнинг яширин даври болаларда, айниқса, кўкрак ёшидаги болаларда организмнинг ҳали такомиллашмаганлиги туфайли одатда қисқа бўлади. Шу нарсани алоҳида қайд этиш керакки, дизентерия бактерияси билан заарланган болаларнинг ҳаммаси ҳам касалланавермайди, баъзилари соғлом, лекин микроб ташувчи бўлиб қолиши, қолганларида эса хасталик жуда енгил ўтиши ҳам мумкин. Хасталик сезилмай қолганда эса, дизентерия бактериясининг бошқаларга юқиш даражаси ортиқроқ бўлади.

Дизентерия хасталиги кўпинча тезда ривожланиб, касалликнинг биринчи кунлари болаларда бўшашлик, лохаслик, ҳолсизланиш, тана ҳароратининг кўтарилиши, бош оғриғи, кўнгил айниш ва қусиш каби аломатлар кузатилади.

Кўкрак ёшидаги болаларда эса дизентерия кўпинча организмнинг умумий заҳарланиши белгилари билан ўтиб, асосан модда алмашинувининг бузилиши кузатилади, ич кетиш унча кўп бўлмаган ҳолатда ҳам хасталик оғир ўтади. Бундай болаларда асосан кетма-кет қусиш, оёқ-қўлнинг тортишиши, тана ҳароратининг юқори кўтарилиши ва хушсизланиши мумкин. Бундай беморларни ўз вақтида тегишлича даволанмаса хасталик кўнгилсиз ҳолатларга олиб келиши, ҳар хил асоратлар қолдириши ёки сурункали тусга ўтиши мумкин.

Хўш, дизентерия билан оғриган болаларни қандай даволаш керак?

Аввало беморни соғлом болалар орасидан ажратиб қўйиш, шифохонага ётқизиш ва тегишлича даволаш лозим. Даволаш усуллари турлича бўлиб, хасталик енгил ўтганда икки-уч кун давомида бемор болани ёшига қараб, одатдагидан камроқ ва енгил овқатлантириш, кўкрак-сути бериш лозим бўлади. Хасталик ўртача ёки оғир ўтганда эса, 6 соатдан 10 соатгача овқатлантирмай, фақатгина 5 процент глюкоза, 0,85 процент ош тузи эритмаси ёки ширин чой, сўнг парҳез овқатларига ўтиш ёки кўкрак сути бериш тавсия этилади. Умуман бемор болаларга иложи борича қулай шароит яратиш, парҳез овқатлар билан таъминлаш ва лозим топилганда бошқа махсус даво чоралари ўтказилади. Бемор фақат шифохонада даволаниши керак.

Дизентерия хасталиги билан оғримаслик учун қандай чораларни кўриш керак? Аввало касаллик чиққан хонадонда, болалар яслиси, боғча, мактабларда ва бошқа муассасаларда бемор билан мулоқатда бўлганларни ва катталарни бир ҳафта давомида кузатиш тавсия этилади. Хасталикнинг биринчи белгилари қайд этилган тақдирда, болаларни чуқурроқ текшириш, лозим топилганда шифохонага жойлаштириш керак. Касаллик чиққан хонадон, болалар муассасаларида бемор ётган хона, фойдаланилган идиш-товоқ, бемор чиқиндиси ва у билан ифлосланган кийим-кечак, ўрин-кўрпаларини тиндирилган хлорли оҳак суви, бир процент хлорамин эритмаси ёки 1—2 процент совунли сода эритмаси билан бир соат давомида зарарсизлантириш тавсия этилади. Беморларни маълум тартибда ва сифатли овқатлантиришда, озиқ-овқатларни тайёрлаш, уларни сақлашда ўта эҳтиёт чораларини кўриш лозим.

Кўкрак ёшидаги болаларни эмизишдан олдин она кўкрагини ҳўл сочиқ билан яхшилаб артиши лозим. Иссиқ шароитда ишлаб келиб болаларни эмизмаслик тавсия этилади. Сабзавот ва меваларни албатта яхшилаб ювгандан сўнг истеъмол қилиш, қайнамаган сувни ичмаслик, шахсий ва умум тозаликка риоя қилиш тавсия этилади. Хонадонларда, умум турар жойларда, болалар муассасаларида санитария-гигиена талабларига риоя қилиш керак. Шу билан бирга ҳамма жойда пашшага қарши актив курашиш лозим. Анҳор, ариқ, кўл ва болалар чўмиладиган жойларда сувнинг ифлосланишига йўл қўймаслик умум жамоатчиликнинг асосий вазифасидир.

И. ХАЛИЛОВ,
медицина фанлари кандидати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач.

ИБРАТЛИ ТАДБИР

Собир Раҳимов районидаги 4-болалар поликлиникасида кўпгина яхши тадбирлар ўтказиб турилади. Бу тадбирларнинг ҳаммаси болалар соғлиғини муҳофаза қилиш ва улар касалланишининг олдини олишга қаратилган.

Поликлиника коллективи район соғлиқни сақлаш бўлими билан бирга куни-кеча яна бир тадбир ўтказдилар. 243-мактабда «Энг яхши мактаб ҳамшираси» конкурси бўлди. Конкурсда энг яхши мактаб ҳамширалари қатнашдилар. ва 243-мактаб ҳамшираси Н. Абдураҳимова биринчи ўринни эгаллади.

Савол-жавоб тарзида ўтган бу конкурсда ўқувчи гигиенаси, болалар учун аҳамияти, ис газидан заҳарланганда ва болани офтоб урганда биринчи ёрдам кўрсатиш усуллари ва санитария маорифи ишини ташкил этиш ҳақида батафсил гапирилди.

Конкурсни тайёрлашда бош врач В. Ҳамидова, болалар врачларидан Қ. Долимова ва М. Шариповаларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Ю. АХРОРОВ,
А. ЭРГАШЕВ,
республика санитария маорифи уйининг ходимлари.

15-шаҳар касалхонасида ўз касбининг устаси бўлган шифокорлар ишлашади. Касалхонанинг реанимация бўлимида беморларни даволаш учун барча шароитлар муҳайё этилган.

СУРАТДА: (чапдан) касалхонанинг бош врачи С. Мирхожаев, бош кардиолог Э. Қурбонов, кардиология кафедрасининг доценти А. Эрмуҳамедов ва кардиология бўлими шифокори А. Нaлибоев беморнинг юрак фаолияти билан танишишмоқда. Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

ШИФОБАХШ НОЗ-НЕЪМАТЛАР

«ШАЙТОН ОЛМАСИ» ЭМАС

Картошка кўп «машмаша»ларни бошидан кечирган. Одамлар картошкага ўрганмаган пайтларида ундан кўра шолғом ва турпни афзал билишган. Кишилар картошкани кенг кўламда экадиган бўлишлари учун 300 йилдан зиёд вақт керак бўлди.

Бунга бидъат сабабчи бўлди. Мутаассиб руҳонийлар «картошканинг ҳам, худди одамга ўхшаб боши ва кўзи бор, шунинг учун биз уни истеъмол қилиш билан одамнинг гўштини еган бўламиз», деган бўлмағур гапларни тарқатдилар. Картошка аслида «шайтоннинг олмасидир», деган гап-сўзлар ҳам юрарди халқ орасида.

Картошка шу қадар ёмон отлиққа чиққан эдики, халқлар уни экиб кўпайтиришга тиш-тирноқлари билан қарши эдилар. Бу борада ҳатто ҳукуматларнинг махсус қарорлари ҳам кам фойда қилар эди. Лекин шунга қарамай, баъзи ҳукуматлар куч ёрдами билан, айримлари ҳийла ишлатиб, ҳар қалай ўз мамлакатларида картошка экишни аста-секин йўлга қўйишга муваффақ бўлдилар.

Ўтган асрнинг 40-йилларида Россияда «картошка исёнлари» деган ном остида тарихга кирган воқеалар бошланди. Гарчи бу ғалаёнларнинг асл сабабини ижтимоий турмушдан аҳтариш лозим бўлса-да, лекин уларга туртки бўлган нарса картошка экиш тўғрисида чиқарилган буйруқ бўлган эди.

Биргина картошка билан қанчадан-қанча бидъату, қанчадан-қанча воқеалар боғлиқ. Одамлар картошканинг энг керакли неъматлардан бири эканлигини англаганларидан кейин, уни ғоят кенг кўламда эка бошладилар. Ҳозир эса картошка инсониятни боқаётган ўнта энг муҳим экиндан бири сифатида тан олинган.

ТО Справкалар бюроси

Хатларга жавоб берамиз

М. АЛИЕВ, А. ҚУРБОНОВА: Бизларни бола туғилиши муносабати билан аёлларга қанча нафақа берилиши тўғрисидаги маълумот қизиқтиради. Шу илтимосимизни бажо келтирсангиз.

Жавоб: Бола туғилиши муносабати билан бериладиган нафақа — социал страхование ҳисобидан бериладиган нафақаларнинг бир тури бўлиб, маоши унча кўп бўлмаган ишчи ва хизматчиларга моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида белгиланади. Бу нафақа чақалоқ учун комплект ич кийим сотиб олиш учун бериладиган бир йўла нафақа ва бола овқати учун бериладиган нафақадан иборат бўлади. Нафақа бола туғилган кунгача камида уч ойлик узлуксиз меҳнат стажига эга бўлган она ёки отага, башарти бундай нафақа сўраб мурожаат қилган она ёки отанинг ўртача иш ҳақи бола туғилишидан аввалги 2 ой мобайнида ойига 60 сўмдан ошмаган тақдирда берилади.

Чақалоқ учун комплект ич кийим сотиб олиш учун бериладиган бир йўла нафақа 12 сўм, бола овқати нафақаси эса 18 сўм.

КПСС XXVI съезди директивларига мувофиқ, ўн биринчи беш йилликда ишлаб турган ёки ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиётган оналарга биринчи болани туққанда 50 сўм, иккинчи ва учинчи болани туққанда 109 сўм миқдорида давлат томонидан бир йўла нафақа берилади, тўртинчи ва ундан кейинги болаларни туққан вақтда нафақанинг амалда бўлган миқдорлари сақланиб қолинади.

Кўмир саноатида ер ости ишларида ишловчи баъзи бир категориядаги ходимларга (масалан, конларни тозалаш ва тайёрлаш забойларида ишловчи ишчиларга) бола туғилиши муносабати билан бериладиган нафақа узлуксиз меҳнат стажи ва иш ҳақи миқдоридан қатъий назар берилаверади, лекин бундай муайян шартларга риоя қилиниши лозим (чунончи, ишчи нафақа сўраб мурожаат этган даврдан олдин 2 ой мобайнида ўз ишлаб чиқариш нормасини бажариб келган бўлиши зарур.

ESPAÑA 82

Naranjito

БРАЗИЛИЯЛИКЛАР ЎЗЛАРИГА СОДИҚ

Испания этюдлари

Буэнос Тардес! Хайрли кеч, тошкентлик дўстлар!

Менинг тасвиримга яна бир марта синчиклаб қараб кўринглар. Кўрдингизми, азалий дўстингиз Апельсинчанинг кўриниши бутунлай бошқача. Бошимга дўппи кийиб олганман. Кўпчилик мухлислар ва мутахассислар бу кийим менга ярашганини таъкидлашяпти. Уни менга сизнинг юртингиздан келган футбол муҳлислари Севильяда совға қилишди. Уларнинг мақсади уч марта жаҳон чемпиони Бразилия ва СССР терма командалари ўртасидаги қизиқарли учрашувни томоша қилиш эди.

Ўзбекистонлик туристлар футболни жуда яхши тушунадиган ва уни баҳолай оладиган, ширинсуҳан кишилар экан. Уларнинг орасида Самарқанд область спорт комитетининг собиқ раиси, ҳозир область партия комитетининг бўлим мудири Наиль Григорьевич Кушаев, ТошДУ ўқитувчиси А. Т. Саримсоқов, Чиноз автомобиль ремонти заводининг директори А. А. Абдуллаев бор эди. Улар совғани менга Барселонада топширишмоқчи бўлишган. Лекин дасхат олиш учун навбатда турган муҳлислардан ўтишнинг иложи бўлмаган. Кутиб туриша олмаган. Чунки Севильяга бориш учун поездга чиқиш зарур бўлган.

«Санчес Инсхуан» стадионининг шарқий минбарида биз ёнма-ён ўтириб қолдик. Дилдан суҳбатлашдик. Бразилия — СССР терма командалари ўртасидаги ўйинни томоша қилдик. Андалузия боғларида пишаётган апельсинлар, Ўзбекистонда етиштирилаётган «оқ олтин» ҳақида суҳбатлашдик. Янги дўстларим «Тошкент оқшоми» учун репортаж ёзаётганлигимни билганларидан кейин сўрашди: «Наранхито, бу газетада ҳаммага таниш «Пахтакор ҳақида 17 фикр» рубрикаси борлигини биласизми?»

Албатта, мен «Пахтакор» ҳақида ҳам, газета рубрикаси ҳақида ҳам ҳеч нарса билмаслигимни айтдим. Улар команда ҳақида сўзлаб беришди.

Шунга ишончим комилки, дедим мен суҳбатдошларимга, қайтадан туғилган Англиянинг «Манчестер Юнайтед» командасига тақдири ўхшаш бўлган «Пахтакор» бу йил фақат олий лигада мустаҳкамланиб қолмасдан, кучли ўнликдан жой олади. Маълумки, Англиянинг бу командаси ҳам самолётда ҳалок бўлган эди. Биз Бразилия ва СССР терма командалари учрашуви олдидан газета ва телевидениеда баён қилган фикрлар ҳақида суҳбатлашдик. Жуда кўп шарҳловчилар ва футбол мутахассислари, шу жумладан, бразилияликларнинг устози Рио Теле Сантана ва машҳур Пеле—Эдсон Арантес до Нассименто бу учрашув бразилияликлар учун осон бўлмаслигини таъкидладилар. Пеле ҳозир шарҳловчи вазифасини бажармоқда. «Рус футболчилари, деб таъкидлади у, ҳозир футболда мавжуд бўлган барча техникадан хабардорлар. Шунинг учун ҳам улар билан майдонга чиққанда ҳушёр бўлиш керак».

Учрашув судьяси ҳамюртим Лама Кастильо майдоннинг марказига қараб юра бошлади. Ана шунда мен ўзбекистонлик туристлар билан шошилинч хайрлашдим.

Пастга тушганимда учрашадиган командаларнинг состави ҳақидаги бюллетень тарқатилаётган экан. Бразилия терма командаси майдонга қуйидаги составда тушди. Дарвозабон Валдир Перес, ҳимоячилар — Лаендро, Оскар, Луизиньо, Жулиор, ярим ҳимоячилар — Сократес, Зико, Фалькао, Дирсеу (иккинчи бўлимда унинг ўрнига Пауло Исидоро майдонга чиқди), ҳужумчилар —Сержиньо ва Эдер.

СССР терма командаси: Дасаев, Сулаквелидзе, Чивадзе, Балтача, Демьяненко, Бессонов, Гаврилов (Суслапаров, 76-минут) Баль, Дараселия, Шенгелия (Андреев, 88-минут), Блохин.

Бу ниҳоятда тезкор, ҳаяжонлантирувчи учрашув бўлди. Тошкентлик футбол муҳлислари, Севильяда бўлган учрашув Ўзбекистон пойтахтига ярим тунда олиб берилганлигини, (Мадрид ва Тошкент ўртасидаги вақтнинг фарқи 5 соатни ташкил қилади), шунга қарамасдан уни жуда кўп кишилар томоша қилганлигини биламан. Шу боисдан ҳам учрашувнинг энг қизиқарли воқеалари ҳақида, рақиб командаларнинг тактикаси ҳақида ўз шахсий фикримни билдирмоқчиман.

Ўзларига ниҳоятда ишонган, тўп билан жуда аниқ муомала қиладиган бразилияликлар дастлаб анча ҳаяжонланишди. Шу боисдан ҳам уларнинг ўйини қовушмай турди. Айрим дақиқаларда эса улар ниҳоятда катта маҳорат кўрсатдилар. Тўп гўё уларнинг оёғига кўзга кўринмас ип билан боғлаб қўйилгандек туюларди. Шунга қарамасдан улар коллектив ўйин кўрсатишга эриша олмадилар.

Фурсатдан фойдаланган СССР терма командасининг ўйинчилари энди Перес қўриқлаётган дарвоза олдида ҳавфли вазиятлар вужудга келтира бошладилар. Улардан бири учрашувнинг 33-минутида муваффақиятли якунланди. Ярим ҳимоячи Андрей Баль узоқ масофадан кучли зарб билан тўпни дарвоза томон тепди. Дарвозабон уни ушлашга ҳаракат қилди. Лекин тўп дарвозага бориб тушди — 1:0.

Бразилиялик мухлислар ҳам анча ҳафа бўлишди. 70 минг томошабинга мўлжалланган стадионда 12 минг бразилиялик футбол мухлиси бор эди. Улар бақириб-чақириш билан ўз командаларига ёрдам беришга ҳаракат қилдилар. Қизиққон бразилиялик муҳлислар эса майдонга турли предметларни ота бошлашди. Улар томонидан отилган тарелка Дасаевнинг бошига тегишига оз қолди. Ана шундан кейин учрашув судьяси ФИФАнинг инспектори ва полициячилардан тартиб ўрнатиш учун ёрдам сўрашга мажбур бўлди.

Назаримда, ана шундай тартибсизлик, ташқаридан кўрсатилаётган тазйиқ судьянинг ҳаракатига ҳам таъсир қилди. Кам деганда уч марта у ноаниқ хулоса чиқарди.

Вақт ўтиб борар, лекин бразилияликлар ҳамон ўзларига келиша олмас эди. Улар 43 даражали иссиқда ҳам катта маҳорат кўрсатиб, айрим дақиқаларда муҳлисларни хурсанд қилишди. Ниҳоятда иссиқ шароит совет футболчиларига салбий таъсир қилди. Улар энди Бразилияликларни таъқиб қилишга улгурмай қолдилар. Дастлаб Сократес узоқ масофадан туриб кучли зарб билан ҳисобни тенглаштирди. Учрашувнинг 88-минутида эса чап қанот ҳужумчиси Эдер яна дарвозани нишонга олиб ўз командасини ҳисобда олдинга олиб чиқди.

Навбатдаги ўйинларни кутамиз.

Адиос! — Яхши кайфият тилайман!

Сизнинг Наранхитонгиз.

Редактор
Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ

ТУЗАТИШ КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Эски буюмларни ташлаб юборишга кўпинча кўзимиз қиймайди. Ҳам кўникиб қолганмиз, ҳам ўзимизга мосдек туюлади. Фақат вақт уларни аямайди. Гоҳ сумканинг банди узилиб кетади, гоҳ соябонларнинг сими синади. Шундан сўнг улар шкафда ёки ҳужрада чанг босиб ётади. Фойдаланиб бўлмайди, ташлаб юборишга кўз қиймайди. Агарда уларни тузатиб бўлса эди. Ким ҳам уларни тузатиб берарди?

Ғам чекманг! Тошкентда эски, аммо сизга азиз бўлиб қолган буюмни бажонидил тузатиб берадиган устахоналар бор.

«Илғор» бирлашмасининг устахоналари ҳам ана шундай хизматни бажаради. Сумка ёки чемодан, йўл ҳамёни ёки соябон — истаган нарсангизни тузатиб беришади ва у яна узоқ вақт хизмат қилади. Мўъжиза кўз ўнгингизда содир бўлади, чунки буюртмаларнинг аксарияти сизнинг ҳузурингизда бажарилади. Бузилган буюм усталарнинг моҳир қўлларида қиёфасини ўзгартириб, худди янгидек бўлиб қолади.

Эътиборингизга бирлашма усталарининг адресини ҳавола қиламиз:

3 — **Пушкин кўчаси** (метронинг «Октябрь инқилоби» бекати);
7 — **Кафанов кўчаси,** 120-уй (Госпиталь бозори яқинида);
8 — **Космонавтлар проспекти, маиший хизмат шаҳарчаси** (Марказий бозор ёнида);
10 — **Маиший хизмат уйи** («Чилонзор» савдо марказининг ёнида);
13 — **Оқтепа майдони** (кўприк ёнида);
14 — **9-январь кўчаси** (Бешёғоч бозорига кираверишда):
15 — **Калинин кўчаси, 1«а»-уй** (Олой бозорига кираверишда).

ХУШ КЕЛИБСИЗ!

«ИЛҒОР» ПОЙАФЗАЛ ВА ЧАРМ-ГАЛАНТЕРЕЯ БУЮМЛАРИНИНГ ЯККА ТАРТИБДА ТИКИШ ВА РЕМОНТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ОКТЯБРЬ РАЙОНИДАГИ ЕНГИЛ САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА

тикувчилар, фрезерчилар.

7-АВТОБУС ПАРКИГА

катта бухгалтер-кассир, бухгалтер-оператор.

ЛЕНИН РАЙОНИДАГИ МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОРХОНАЛАРИГА

электрослесарлар, катта бухгалтерлар, ҳамма хилдаги кийимларни тикиш учун бичиқчилар, лифтчилар, безакчи-рассомлар, мўйна буюмларни тикиш бўйича кўнчилар.

ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ УЙДА БАЖАРУВЧИЛАР

Аёлларнинг енгил кўйлаклари, ҳамда эркаклар ва аёлларнинг устки кийимларини тикувчилар, гофриловчилар, кийимларга гул тикувчилар, кийимларни тузатиб берувчи усталар.

КУЙБИШЕВ РАЙОНИДАГИ КОРХОНАЛАРГА

радиомонтажчилар, слесарлар, автоматика ва контроль-ўлчов асбобларини созловчилар, токарлар, фрезерчилар, инженер-технологлар, конструкторлар.

КУЙБИШЕВ РАЙОНИДАГИ УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ ТАШКИЛОТЛАРИГА

ошпазлар, сотувчилар, буфетчилар, ошхона ишчилари.

СПРАВКА ВА ЙЎЛЛАНМАЛАР ОЛИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

Марказий пункт — Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона.
Ленин район пункти — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
Октябрь район пункти — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
Чилонзор район пункти — 2-квартал, 3-уй.
Фрунзе район пункти — Ш. Руставели кўчаси, 62-уй.
Ҳамза район пункти — М. Ҳасанова кўчаси, 3-уй.
Куйбишев район пункти — К. Маркс кўчаси, 59-уй.
Киров район пункти — Энгельс кўчаси, 48-уй.
С. Раҳимов район пункти — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
А. Икромов район пункти — 22-квартал, 13-уй.
Сергели район пункти — Спутник массиви, 2-квартал, 69-уй.

196-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ЭЛЕКТРОНТЕХНИКА ЗАВОДИ УЧУН ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ.

Ярим ўтказгичли асбобларни йиғувчи, радиоаппаратураларни ва асбобларини монтаж қилувчи ва регулировкачи, технология асбоб-ускуналарини созловчи, токарь, фрезерчи.

БИЛИМ ЮРТИГА 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ВА АТРОФИДА ЯШОВЧИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқиш муддати: 8 синф ҳажмида маълумотлилар учун — 3 йил, 10-синф маълумотидагилар учун — 1 йил.

Ўқишга қабул қилинган 10 синф маълумотидаги ўқувчилар 30 — 45 сўм ҳажмида стипендия оладилар; 8 синф маълумотидагилар эса тўлиқ бўлмаган давлат таъминотида бўладилар ва ўрта маълумот оладилар.

Ҳамма ўқувчилар ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 33 процентини оладилар.

Совет Армияси сафида хизмат қилиб қайтган ёшлар учун пресслаш асбоб-ускуналарининг ремонтчи-слесари ихтисосига қўшимча қабул эълон қилинади ва уларга ойига 70 сўм стипендия тўланади.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар Москва, Ленинград ва Тошкент шаҳарларидаги олий ўқув юртлари ва техникумларига ўқишга юбориладилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларнинг бўлиши шарт: билим юрти директори номига ариза, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, паспорт ёки туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома, ота-онасининг иш жойидан, яшаш жойидан, медицина (286-форма) справкалари, 6 та фотосурат (4 x 6 см).

Қабул комиссияси билим юрти биносида, В. И. Ленин номидаги Тошкент электротехника заводининг кадрлар бўлимида ҳар куни ишлайди.

Машғулотлар — 1 сентябрдан бошланади.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, 5-алоқа бўлими, Ленин райони, Весна кўчаси, 17-уй. Телефон 91-14-51.

ТАКЛИФ ҚИЛАР МАГАЗИН. ТУРЛИ-ТУМАН МАРГАРИН

Бўрсилдоқ қирмизи пироглар, ширин булочкалар, уқаланиб турувчи печенье, кекс, кулич, тортлар... Буларнинг ҳаммаси маргарин қўшилган хамирдан тайёрланади. Хамирлар қатламали, нордон, уқаланиб турадиган бўлади. Аксарият тажрибали уй бекалари маргарин қўшилган хамирнинг юмшоқ, мазали бўлишини, ундан ёпилган маҳсулотлар «енгил» бўлишини илгаридан билишади. Маргаринда қовурилган котлетлар, пончиклар, пирожкилар-чи — лаззатли, қурсиллаб туради.

Маргарин қўшиб тузланган сабзавотлар, маргарин аралаштирилган қиймалар ҳам жуда мазали бўлади.

Маргарин — ёғли маҳсулот, уни ишлаб чиқаришда ўсимлик мойидан фойдаланилади. Маргаринни организм бошқа ёғларга нисбатан енгил ўзлаштиради.

Республикамизда маргарин Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги томонидан тасдиқланган рецепт бўйича ишлаб чиқарилади. Маргаринни тайёрлашда қуйидагилардан фойдаланилади: тозаланган олий нав пахта ёғи, саломас (пахта ёғини гидрогенерациялаш натижасида олинадиган маҳсулот), сут, шакар, туз, озуқабоп лимон шарбати. Мол ёғларидан маргарин сарёғ ва оқ ёғ, мол ёғи қўшилади.

Маргаринни ҳарорати 10 градусдан иссиқ бўлмаган ерда фақат 15 кун сақлаш мумкин эканлигини эслатиб ўтамиз. Маргаринни ҳиди ўткир маҳсулотлар билан ёнма-ён сақламанг, у бегона ҳидларни ўзига тез сингдиради.

Пазандалик санъатингизни намойиш этиб, рецептни қуйида биз таклиф этаётган унли ширинликларни тайёрлаб кўринг!

ХОНАКИ ПЕЧЕНЬЕ

Тухумларни чақиб уни шакар билан оқаргунча қорасиз, юмшатилган маргарин, сода, ванилин қўшиб аралаштирасиз, ун қўша бориб хамир овқатга қоргандек хамир қорасиз. Тайёр хамирни гўштқиймалагичдан ўтказиб, тўр орасида чиқаётган ҳамир ўрамларини озгина ёғ суркалган патнисга печенье шаклида тўп-тўп қилиб жойлашгандан кейин духовкага қўясиз. Тайёр печенье устига қанд кукуни сепилади.

3 стакан унга — 2—3 та тухум, 250 гр. маргарин, 1—1, чорак стакан шакар, ярим чой қошиғида сода, ярим пакет ванилин керак бўлади.

УҚАЛАНУВЧИ ПЕЧЕНЬЕ

Унга қанд кукуни ёки шакар, сода, ванилин солиб, ҳаммасини аралаштирасиз, сметана, бўлакланган маргарин қўшиб, хамир қорасиз; зувала ясаб, устини сочиқ билан ёпиб, 20—30 минутга салқин ерга қўясиз; сўнгра хамирни 0,5 см. қалинликда ёясиз. Хамир устини вилка билан чаниб, турли-туман шаклларда кесиб, патнисга жойлайсиз, баъзи фигураларнинг устини майиз ёки мураббо доналари билан безаш мумкин.

Фигураларни аталанган тухум суртиб, духовкада 10—12 минут ёпасиз.

2 стакан унга — 0,5 стакан сметана, 1 стакан шакар (ёки қанд кукуни) 100—125 г. маргарин, ярим чой қошиғида сода, ярим пакет ванилин керак бўлади.

БУЛОЧКА

Хамир учун танланган идишга 2,5 стакан қайнатилган сут (ёки сув) солиб, унда хамиртурушни эритасиз, аталаб туриб, олган унингизнинг ярмини соласиз. Қумоқлари қолмагунча аралаштириб, идиш устини сочиқ ёки салфетка билан ёпиб, иссиқ жойга қўясиз.

Ҳарорати кўтарилгач, унга туз, шакар, эритилган маргарин солиб (2—3 дона тухум, ванилин қўшиш мумкин), қорасиз, қолган унни солиб, хамир идиш чекаларидан ажрала бошлагунгача яхшилаб аралаштирасиз.

Шундан сўнг хамир солинган идишнинг устини яна ёпиб хамир ошиши учун қайтадан иссиқ жойга қўясиз. Хамирнинг ҳажми икки баравар ошгач, уни ун сепилган тахтага ағдариб, 50—60 г. оғирликдаги думалоқлаб бўласиз. Бўлинган хамирни бир оз ёғ суркалган патнисга бериб, кўтарилгунча иссиқ жойга қўясиз ва устига аталанган тухум суртиб, ёпиш учун 12—15минутча қиздирилган духовкага қўясиз.

1 кг. унга — 2,5 стакан сут, 150—200 г. маргарин, 2—3 дона тухум, чоракам бир стакан шакар, чоракам бир чой қошиғида туз, 30 г. хамиртуруш керак бўлади.

ЁНҒОҚЛИ НАЙЧА

Идишга эритилган маргаринни солиб, кўпиргунча аталайсиз. Аралаштираётганда сметана, оз-оздан буғдой уни (норманинг ярмини) солиб, хамир қорасиз.

Қорилган хамирни ун сепилган столга ағдариб, унга қолган унни қўшиб, яна 7—10 минут қоришда давом этасиз.

Бир йўла ёнғоқли масаллиқ тайёрлайсиз. Бунинг учун ёнғоқ мағизларини гўштқиймалагичдан ўтказиб, шакар, асал қўшасиз ва ҳаммасини яхшилаб қорасиз.

Тайёр хамирни вазни 50 грамдан бўлакларга бўласиз. Ҳар бир бўлакни бир учи кенгроқ қилиб ёясиз. Хамир устига ёғ суркайсиз, Ёйилган хамирга масаллиқни солиб, кенг томонидан бошлаб най шаклида ўрайсиз.

Тайёр найчаларни ёғ суртилган патнисга териб, тухум сариғи билан суркайсиз ва 20—30 минут давомида қизиган духовкада ёпасиз,

Тайёр ёнғоқли найчаларнинг устига қанд кукуни билан ванилин сепиш мумкин.

3 стакан унга — 1 стакан сметана, чоракам стакан (150 грамм) маргарин.

Масаллиқ учун 1,5 стакан ёнғоқ, 1 стакан шакар, чорак стакан асал, тухум сариғи керак бўлади.

ОЛМАЛИ ПИРОГ

Маргаринни шакар ва туз билан қориб, оз-оздан тухум сариғини қўшасиз, ун солиб, тезда хамир қорасиз ва уни салқин жойга қўясиз. 15 минутдан сўнг хамирни олиб, ёясиз, юпқа тўғралган пўсти тозаланган олма бўлакларини балиқ тангалари шаклида териб чиқасиз, шакар сепиб, хамир чеккаларини ёпиштириб яхши қиздирилган духовкага жойлайсиз. Пирог чеккалари қизариб олма юмшагач, духовкадан олиб бутун пирогга қанд кукуни сепилади.

300 г. унга — 200 г. маргарин, 3 та тухум сариғи, 200 г. шакар, (100 г. — хамирга, 100 г — олмага) таъбга яраша туз, 5—6 дона олма, устига сепиш учун қанд кукуни керак бўлади.

БИСКВИТЛИ ҚУРУҚ ТОРТ

Тухум сариғини оқаргунча шакар билан аталайсиз, элакдан ўтказилган ун билан қориб, оҳиста қаттиқ кўпиртирилган тухум оқини соласиз, капкирча билан енгил қориб, ёғли қоғоз тўшалган формага баландлигининг 3/4 қисми қолгунча жойлайсиз. Цельский 160 даражагача қиздирилган духовкада 10—20 минут ёпилади.

Биру чорак стакан унга — 1 стакан шакар, 8 та тухум керак бўлади.

КОФЕ БИЛАН ИЧИЛАДИГАН КРЕНДЕЛЬ

Идишга биру чорак стакан иссиқ сут солиб унда хамиртурушни эритасиз, аралаштира бориб, унинг ярмини соласиз. Қумоқлари қолмагунча аталаб, идишнинг устини сочиқ билан ёпиб, иссиқ жойга қўясиз. Ҳарорати етилгач, унга туз, эритилган маргарин солиб, 4 та тухум, ванилин қўшасиз, аралаштириб, қолган унни ҳам қўшасиз ва хамир идиш чеккаларидан кўчадиган бўлгунча қорасиз.

Шундан сўнг хамирли идишни яна сочиқ билан ёпиб, қайтадан ошиши учун иссиқ жойга қўясиз. Хамир етилгач, уни тахтага ағдариб, ун сепасиз ва ундан майда кренделлар ясаб, ёғ суркайсиз, шакар сепиб, 10—12 минутга духовкага қўясиз.

1 кг. унга — 1,5 стакан сут, 4 та тухум, 1 стакан шакар, 100—150 гр. маргарин, чоракам бир чой қошиғида туз, 30 г. хамиртуруш керак бўлади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ БОШ БОШҚАРМАСИ.

СОҒ БЎЛАЙ ДЕСАНГ — ЧЕКМА!

ТАМАКИ ҚАЕРДАН ПАЙДО БЎЛГАН?

1492 йил 12 октябрда Америка қитъаси оролларидан бирига кемадан тушган Христофор Колумб қизил танли маҳаллий аҳоли оғиз ва бурунларидан қалин тутун чиқараётганини кўриб ажабланди. Улар қуруқ баргларни най шаклида ўраб, бир учини оғизларига солишар, иккинчи учини эса тутатишарди. Индеецлар бундай барглар ўрамини табако деб аташарди. Европаликлар уларнинг бу ғаройиб одатларини ҳайрат билан кузатишарди.

Орадан бир аср ўтмай «шайтон тутуни» ер шарининг бутун аҳолиси ўртасида тарқалди. XVI аср бошларида инглизлар тамакини Россияга, XVII аср бошларида голландияликлар Хитой ва Японияга олиб келишади. Фожиали тезликда тамаки вабоси барча қитъаларни қамраб олади. Аммо инсоният соғлом фикр юритиб, унга қарши курашади.

Россия подшоси Михаил Федорович кашандалик туфайли тез-тез ёнғин чиқиб турганлиги учун тамаки сотиш ва чекишни ман этади. Кейинчалик бу машғулот гуноҳ деб топилади: кашандалар қаттиқ жазоланар, омбир билан уларнинг бурун димоғлари суғуриб ташланар, Сибирга сургун қилинар эди.

«Кўнгилли равишда ўз жонига қасд қилганлар» — кўпинча кашандаларни ана шундай деб аташарди. Тамаки безгаги бутун ер шарини қамраб олди. Планетамиз узра тамаки тутуни, ўзи қисқа бўлган инсон ҳаётини янада қисқартираётган тутун кўтарилмоқда.

Француз олими Морис Тубиан тамакини «рак ва автомобиль фожиаларини» ортда қолдирган «жамиятимиздаги ўлим хавфининг биринчи омили» деб атади. Катта Совет Энциклопедиясида: «...Кашандаларда никотиннинг таъсири натижасида юрак фаолиятининг бузилиш жараёнлари қон томирларнинг торайиши қайд этилади; нафас олиш органларининг бронх ва бронхит шиллиқ пардаларининг шикастланиши, баъзан эса бронхиал астмага олиб келиши кузатилади...», деб ёзилган.

Тамаки миокард инфаркти хавфини уч баравар, ўпка раки хавфини икки баравар кўпайтиради.

Кашандалик жинсий меросга сезиларли таъсир этади. Кашандаларнинг болалари турли касалликларга мойил бўлади.

Олиб борилган атрофлича тадқиқотлар натижасида тамаки тутунида радиактив моддаларнинг борлиги аниқланди. Олимлар бир кунда икки пачка сигарет чеккан кашанданинг 36 рентгендан 100 рентгенгача нурланишини аниқладилар ва илмий асослаб бердилар. Ваҳоланки, радиациядан муҳофаза тўғрисида халқаро битимларга кўра нурланиш 5 рентгендан ошмаслиги лозим. Ана шу радиактив моддаларнинг атомларини ҳеч қандай фильт тутиб қололмайди ва улар осонгина кашанданинг организмида тўпланади.

Аммо бу бирорта ҳам кашандани ташвишлантирмаётганга ўхшайди. Сигарет ва трубкага солинадиган хушбўй тамакиларнинг нави шу қадар беҳисобки, улар ўзларини тийишолмайди. Одамлар чиройли қутиларга жойланган заҳарга ташналик билан интиладилар.

Мустақиллик ва катталикнинг сохта рамзи бўлган сигарета тутуни минглаб ёшларни ўз олдига тортади. Ваҳоланки, ёшликда тамаки чекиш — саломатликнинг энг хафли душманидир. Биз, катталар, фарзандларимизнинг ана шу заҳарга кўникишга интилаётганликлари учун жавобгармиз.

КАШАНДАЛИК ОДАТИНИ ТАРК ЭТИШ МУМКИНМИ?

Албатта, мумкин. Аммо, ўзингиз бу зарарли одатни тарк этишга қатъий аҳд қилмаган бўлсангиз, ҳеч қандай даволаш воситалари ёрдам бермайди. Тамаки чекишни ҳамма ташлаши мумкин, бунинг учун фақат кучли истак бўлиши лозим.

Даставвал, ҳар сафар чекиш истаги пайдо бўлганда сигарета тутатмасликка ҳаракат қилинг. Сўнгра кундалик «норманғизни» учдан бирига, ярмига қисқартиринг.

Сигаретани охиригача чекмасликка ҳаракат қилинг.

Соғ бўлай десанг — чекма!

Буюк физиолог академик И. П. Павловдан шу ёшга қадар тан бардамлиги, ёрқин хотирани, меҳнат қобилияти ва ҳаётга муҳаббатни қандай сақлаб қолгансиз, деб сўрашганида шундай деб жавоб берган экан: «Вино ичманг, юракни тамаки билан ранжитманг — ўшанда сиз ҳам Тициан ёшига етасиз».

Буюк итальян рассоми 100 йил яшаган. Сиз ҳам шунча яшашингиз мумкин, бунинг учун чекишни талаш керак!

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

КИНО

16 ИЮНДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«КАРНАВАЛ» — **Чайка** (18, 21.00, телефон 77-06-20), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (18, 21.00, телефон 78-47-25), **Қозоғистон** (17, 18, 20.00, телефон 35-24-92), **Дружба** (17, 20.00, телефон 66-15-75), **Хива** (22.00, телефон 32-78-02), **Ҳамза номли** (16, 18.30, 21.00, телефон 91-10-51).

«ГОБИ ВА ХИНГАН ОША» — **Қозоғистон** (21.00), **ВЛКСМнинг 30 йиллиги номли** (17, 20.00, телефон 33-44-52).

«ЭСЛАШ ЁКИ УНУТИШ» — **Дружба** (19, 21.00, телефон 66-15-75).

«ТОМЧИ» — **Ўзбекистон ССР нинг 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **Лисунов номли** (тоқ соатларда, телефон 96-34-02).

«МАНА ШУНДАЙ МУЗИКА» — **Тинчлик** (жуфт соатларда, телефон 53-86-07).

«ИЛОН ЙИЛИ» — **К. Ерматов номли** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

«ШЛЯПА» — **Ғ. Ғулом номли** (17, 20.00, телефон 48-42-80).

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА.

16 ИЮНЬ — ЧОРШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.25 Сайловлар олдидан. 18.40 Шахмат мактаби. 19.10 «Дунё воқеалари». 19.25 «Биргаликда аҳил оиламиз». 19.55 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. Шотландия — Янги Зеландия терма командалари. Испаниядан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 «Сеҳрли кристаллар». Илмий-оммабоп фильм. 22.15 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. Англия — Франция терма командалари. Испаниядан олиб кўрсатилади. 23.00 «Дунё воқеалари».

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

17.45 Кўрсатувлар программаси. 17.50 Болалар учун. «Бизнинг сеҳрли шаҳримиз» (рус.). 18.25 «Ижод саҳифалари». К. Паустовский туғилган куннинг 90 йиллигига. 19.10 «Миллионлар ленинча университети». «Партия ўқуви ва иқтисодий таълим системасида якунловчи машғулотларга доир». 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Дирижёр Дилбар Абдураҳмонова». Фильм-концерт. 20.10 «Пилла — бойлигимиз». 20.30 «Ахборот». 20.50 Музикали программа. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Ўзбекистон композиторларининг VIII съезди. Улуғбек Мусаев. «Ҳиндистон достони». СССР Давлат академик Большой театрининг спектакли. Танаффус пайтида (22.50) — «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги. 23.55 Янгиликлар.

17 ИЮНЬ — ПАЙШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Спорт программаси. Футбол бўйича жаҳон чемпионати. Англия — Франция терма командалари. 11.15 ГФР — Жазоир терма командалари. 2-тайм. Испаниядан олиб кўрсатилади. 12.05 РСФСР Давлат духовой оркестри чалади. 12.35 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 «Исландия билан учрашув». Телевизион ҳужжатли фильм. 15.40 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда. 16.10 «Дарсга йўл». СССР халқ ўқитувчиси, Латвия ССР Варков ўрта мактабининг ўқитувчиси Я. Я. Вилмане ҳақида телевизион фильм. «СССР халқ ўқитувчилари» туркумидан. 16.40 Болалар учун фильм. «Экватор»лик пассажир».

18.00 «Миллионлар ленинча университети». Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши». 18.30 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. ГФР — Жазоир терма командалари. 2-тайм. Испаниядан олиб кўрсатилади. 19.20 «Дунё воқеалари». 19.35 «Футбол шаҳри». 20.05 Г. Димитров туғилган куннинг 100 йиллигига. «Сандон ёки болға». Болгария бадиий фильмлар студияси ҳамда «ДЭФА» (ГДР) — «Мосфильм» ҳамкорликда ишлаб чиқарган бадиий фильм. 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Нафосат ҳадя эт». Телевизион ҳужжатли фильм. 22.15 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. ЧССР — Қувайт терма командалари. Испаниядан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (23.00) — «Дунё воқеалари».

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 Болалар учун. «Бойчечак» (такрорий). 12.00 «Гекльберри Финнинг саргузашти». Телеспектакль. 2-қисм (рус). 13.10 «Шер қабри». Бадиий фильм. 14.25 «Ўзбекистон». Телевизион киножурнал.

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Эски саройда». «Яшил шиша». Мультфильмлар. 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Касбим — фахрим». 19.00 «Ташаббускорлар ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар». «Ўзбекшахтострой» тресги ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи А. Зазулин издошлари билан учрашув (рус). 19.30 «Ахборот» (рус). 19.45 «Шонли йўл». «Шарқ юлдузи» журнали — 50 ёшда». 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Д. Жабборова ва О. Орифжонов концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Пахтакорларнинг шу кунги муҳим вазифалари». 22.20 «Озод ВАТАНИМИЗ, ОРТСИН ШОН-ШУҲРАТИНГ!». СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига бағишланган иттифоқдош республикалар телевизион фестивали. Латвия телевидениесининг программаси. Кўрсатув тугагач — Янгиликлар.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент — ГСП. Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02. бўлимлар: партия турмуши — 32-63-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 33-54-19; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 32-38-93; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар — 33-79-70; эълонлар бўлими — 33-81-42; навбатчи редактор — 32-78-94; нашриёт телефон коммутатори — 32-90-50.

16 ИЮНЬ, 1982 й. Р—07285. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри. В-2524. Индекс 64691. 7